

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Hur rör du dig egentligen?

En induktiv studie om män och kvinnors aktivitetsmönster och rörelser

Kandidatuppsats i kulturgeografi HT 2011
Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi
Författare: Loke Grahn och Mersija Fetibegovic
Handledare: Eva Thulin

Sammanfattning

Författarna till den här uppsatsen ansåg att det fanns anledning till att studera kvinnors och mäns aktivitetsmönster med tanke på den jämställdhetsdebatt som råder i landet. Med följande studie kommer de kunna se hur verkligheten kan se ut i parrelationer. Därför valde de att studera tre kvinnor och tre män under en veckas tid. Personerna lever i parrelationer i de tre största städerna i Sverige. Metoden bestod av ödagböckerö som respondenterna fick fylla i varje dag och maila tillbaka till författarna.

Syfte och frågeställningar formulerades på följande vis:

Syftet med följande studie är att öka förståelsen för hur könsroller, män och kvinnor emellan, kan påverka den fria tidens aktiviteter och rörlighet.

1. Finns det skillnader i män och kvinnors fritidsrelaterade aktivitetsmönster inom de tre paren? Hur ser skillnaderna ut?
2. Finns det skillnader mellan männen och kvinnorna vad gäller hushållsrelaterade aktivitetsmönster och hushållssysslor?
3. Finns det skillnader i fördelningen av hushållssysslor mellan de tre paren? Är de yngre paren mer jämställda än de äldre?
4. Hur kan skillnaderna mellan könen illustreras tidsgeografiskt med hjälp av individbanor?

Resultatet visar att det finns stora skillnader mellan kvinnor och män när det kommer till hushållssysslor så som diska, plocka undan och städa. Det var slående hur ojämnt fördelade sysslorna var. Kvinnorna stod för merparten av alla hushållssysslor som föregick under den veckan som studerades. Det fanns även skillnader i nöjesaktiviteter i hemmet så som titta på TV, läsa eller surfa på internet. Männen dominerade datoranvändandet och kvinnorna läste mer än männen. Studien visar också att det fanns skillnader mellan par i olika åldrar vad gäller jämställdhet och hushållsarbete då de äldre visar sig vara mindre jämställda än de yngre paren.

Gemensamt för alla paren var att arbetstiden tog upp mycket av deras tid under veckorna och det påverkade i sin tur de aktiviteter som gjordes innan och efter arbetet.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 Problemområde	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
2. EN TIDSGEOGRAFISK ANSATS FÖR ATT STUDERA VARDAGSLIV, AKTIVITETSMÖNSTER OCH RÖRLIGHET	3
2.1 Tidsgeografi	3
2.2 Restriktioner	4
2.3 Aktivitetsansatsen inom tidsgeografien	6
2.4 Tidsgeografiska grafer/individbanor för att studera vardagslivet	7
3. GENUS, TID OCH RUM	11
3.1 Genus, tidrum och rörlighet	11
3.2 Människan och färdmedelsanvändningen	13
3.3 Livsformsanalys & familjecykelperspektivet	14
3.4 Tidsanvändningsstudier, manlig vs. kvinnlig tid	16
3.5 Parrelaterade studier	18
4. METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	20
4.1 Metod	20
4.2 Metodteknik	21
4.3 Urval	22
4.4 Begränsningar	23
5. RESULTAT OCH ANALYS	25
5.1 Introduktion	25
5.2 Par nummer 1: Det unga paret	25
5.3 Par nummer 2: Mellanparet	29
5.4 par nummer 3: Det äldre paret	32
5.5 Analys	36
6. SLUTSATSER & EGNA REFLEKTIONER	40
6.1 Slutsatser	40
6.2 Egna reflektioner	41
7. REFERENSER	42
8. BILAGA 1 6 Instruktion för dagbok	43

1. INLEDNING

1.1 Problemområde

Sverige är världens fjärde mest jämställda land (World Economic Forum, The Global Gender Map, 2011). Studier av människors tidsanvändning visar hur skillnaderna mellan könen under de senaste årtiondena minskar bl. a. vad gäller hur mycket tid kvinnor och män lägger på hushållsarbete och förvärvsarbete. Man har också kunnat se att med nyare generationer har rollfördelningen av hushållssysslor blivit mer jämställt (SCB, Tidsanvändningsundersökningen, 2010).

Trots detta kvarstår viktiga skillnader mellan könen. Det är främst i de hushållsrelaterade sysslorna där man kan se mest skillnader mellan könen. Kvinnor gör fortfarande mer insatser i hemmet samt att män förvärvsarbetar mer. Samma undersökning visar att män har fler fritidsaktiviteter per dag än kvinnor. Studier visar även att män och kvinnor gör aktiviteter som är förknippade med könsroller. Män sitter i allmänhet mer vid datorer samt att kvinnor lägger ner mer tid på personliga behov (SCB, Tidsanvändningsundersökningen, 2010). Forskning indikerar även andra, mer svårfångade skillnader i tidsanvändning mellan män och kvinnor som handlar om att det finns en ömanlig tidö där män ofta gör en sak i taget och en ökvinnlig tidö där kvinnor ofta gör fler små aktiviteter samtidigt. Forskning har även visat att platser i någon mån är könskodade, där män oftare bevistas på specifika platser, som exempelvis en fotbollsplan och där kvinnor oftare bevistas på andra platser, som exempelvis skolor och äldreboenden. Dessa skillnader mellan könen rörande deras aktiviteter och beviselser är något som avtar över tid med den framåtgående jämställdhetspolitiken, men som i tidigare forskning indikerar så bibehålls de även över årtionden.

Inom vardagen är dessa nämnda skillnader svårfångade och sker delvis på en omedveten nivå. Det handlar med andra ord om rutiner och vanor i vardagen som vi människor inte alltid är så medvetna om. Att bli medveten skillnaderna kan bidra till en mer jämlik fördelning i sysselsättning mellan könen om så önskas. Enligt SCB (Tid för vardagsliv, 2000) är det den del av befolkningen som arbetar mycket som också upplever mest stress och tidspress, och det gäller både män och kvinnor. Att medvetengöra människor om hur deras vardagar ser ut är ett bra hjälpmedel för deras självbestämmanderätt och utformning av vardag.

Med denna uppsats vill vi utifrån en tidsgeografisk ansats och med hjälp av tidsanvändningsdagböcker fördjupa kunskaper om män och kvinnors vardagliga liv i form av vilka aktiviteter de utför samt hur de rör sig mellan olika rum under deras fria tid av veckodagarna.

Det har tidigare gjorts tidsgeografiska studier gällande kvinnors vardag. Männens vardag har dock inte framträtt lika tydligt inom tidigare forskning men vår studie bidrar med lika mycket fokus på båda könen. En precis tidsgeografisk modell för män och kvinnor i par där båda bor tillsammans och förvärvsarbetar har heller inte gjorts. Att studera par är intressant då aktiviteter och förflyttningar som uppkommer hos varje individ kan påverkas av att de lever i en relation med en annan partner.

Tidigare forskning pekar även på att det finns mindre skillnader mellan könen då de inte har ansvar över barn. Vår studie blir på så sätt intressant att kvinnors och mäns rörelsemönster är betydligt svårare att urskilja då de inte har ansvar över barn samt att de lever under samma tak. Denna studie tillför därmed nya kunskaper om hur aktivitetsmönstret och rörelserna kan se ut för kvinnor och män i par som lever under snarlika levnadsförhållanden.

Mycket av den nyare tidsgeografiska forskningen har lagt fokus på förvärvsarbete och arbetsresande. Vi med vår studie i kontrast till detta främst fokusera på det som rör kvinnors och mäns fria tid, dvs. all den tid som inte går till förvärvsarbete. Därmed kommer vi med följande studie att lägga större vikt på hushållsaktiviteter och fritidsaktiviteter.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med följande studie är att öka förståelsen för hur könsroller, män och kvinnor emellan, kan påverka den fria tidens aktiviteter och rörlighet.

Vi har genomfört en tidsanvändningsundersökning som omfattar tre par, i olika åldrar och livsfaser och där de är boende i storstadsregioner i Sverige. Med denna undersökning vill vi besvara följande frågeställningar:

1. Finns det skillnader i män och kvinnors fritidsrelaterade aktivitetsmönster inom de tre paren? Hur ser skillnaderna ut?
2. Finns det skillnader mellan männen och kvinnorna vad gäller hushållsrelaterade aktivitetsmönster och hushållssysslor?
3. Finns det skillnader i fördelningen av hushållssysslor mellan de tre paren? Är de yngre paren mer jämställda än de äldre?
4. Hur kan skillnaderna mellan könen illustreras tidsgeografiskt med hjälp av individbanor?

Studien gör inte anspråk på att generalisera till män och kvinnor i allmänhet men vi menar att en detaljerad undersökning av tidsanvändning av tre par kan bidra till insikter om hur män och kvinnors aktivitetsmönster och rörelser kan se ut i dagsläget.

2. EN TIDSGEOGRAFISK ANSATS FÖR ATT STUDERA VARDAGSLIV, AKTIVITETSMÖNSTER OCH RÖRLIGHET

2.1 Tidsgeografi

I den här uppsatsen har vi valt ett tidsgeografiskt angreppssätt för att studera mäns och kvinnors vardagsliv, aktivitetsmönster och rörlighet. Vi sätter fokus på sammanhang och länkar mellan aktiviteter och restriktioner för människors handlingsutrymmen.

Det tidsgeografiska synsättet började utvecklas av professor Torsten Hägerstrand på 1960-talet vid den kulturgeografiska institutionen på Lunds Universitet. Det är ett synsätt och en metod som handlar om att kartlägga rörelsemönster i ett rum eller mellan rum. Om man ser på en stad som ett rum så kan man kartlägga hur en människa rör sig i det rummet. Exempelvis en cykeltur genom staden via olika platser så som parken, kiosken osv. Inom tidsgeografi studerar man alltså människors såväl som produkters rörlighet. Man spårar ursprunget och sedan följer man varan eller människan till slutet av dess destination. På så vis kan man se likheter och skillnader dels mellan människor och dels mellan kön. Produkter så som handelsvaror studeras också inom tidsgeografien. Då är det främst ursprunget på varan samt resan till slutdestinationen som kartläggs. Detta ger kunskaper om miljöpåverkan, transport och logistikfrågor samt de ekonomiska maktbalanserna som finns i världen (Lunds universitet, 2011).

All mobilitet har ett syfte inom tidsgeografien. Ett syfte kallas inom tidsgeografien för projekt och personens syfte, projekt eller ändamål styr dennes rörlighet. Projektet kan exempelvis vara att öta sig till kiosken och handla glassö. Inom det projektet finns flera olika aktiviteter som länkas samman för att man ska lyckas med projektet. Aktiviteterna i det här fallet kan variera beroende på vad man använder för transportmedel, hur mycket pengar man har, hur långt det är osv. Syftet innefattar således en rad olika aktiviteter (ex: cykla till kiosken, betala för glassen, cykla hem, lägga in i frysen) som bildar projektet. Det är inte alltid ett projekt i vardagen lyckas eller blir som det var tänkt från början beroende på olika ting som påverkar oss i vardagen.

Den tidsgeografiska metoden förklarar även de restriktioner som människan utsätts för i det dagliga livet. Eftersom tid och rum är två oskiljaktiga dimensioner vistas människan i båda hela tiden. Dock så kan människan endast vistas i öett rumö åt gången vilket kan illustreras i det tredimensionella tidsgeografiska diagrammet (Lunds universitet, 2011). Du som läsare kan prova på att skriva ner alla de platser du rör dig mellan på en hel dag och på så vis lättare förstå ditt rörelsemönster.

Friberg (1990) diskuterar hur kvinnor tvingas göra fler saker samtidigt utifrån texter av Asplund (1983) och Mårtensson (1979). Hon diskuterar kring aktiviteter snarare än platser. Exempelvis att ökvinnor måste laga mat och ta hand om barnen samtidigt. Uttrycket öjag kan inte vara på två ställen samtidigt bekräftas genom det tidsgeografiska synsättet då en människas rörelsemönster tydligt visar på vilka platser den befinner sig och på vilken tid. Däremot förefaller det så att flera aktiviteter kan göras samtidigt (Friberg s. 105). Tidsgeografi är knutet till individen såväl som miljön den vistas i då vi människor påverkas i våra rörelsemönster av olika faktorer. Människan utför aktiviteter som krävs för att livet ska fungera, så som att arbeta, handla mat osv. Men vissa aktiviteter utför vi av egen vilja eller på grund av någon annans vilja (Friberg, 1990).

För att lättare förstå tidsgeografi kan man se det som att man spårar sina eller andras fotspår i rummet. Dessa fotspår är i sin tur beroende av olika faktorer som påverkar varandra. Med informationen man får av att följa sina fotspår kan man avgöra på vilket sätt man lever till stora delar. Det blir ganska tydligt vilka vanor man har och varför man rör sig som man gör. Den informationen är intressant för flera olika vetenskaper likväl som den är intressant för gemene man i befolkningen.

Den tidsgeografiska metoden kan användas inom studier av befolkningsdemografi och förklara mobilitet bland befolkningen. Genom att använda det tidsgeografiska synsättet förstår man lättare människors vardag i samhället. Det blir tydligt vilka mönster som framkommer när det gäller mobilitet och antal aktiviteter eller övardagssysslor som människan utför varje dag. Om man ser på tidsgeografi utifrån ett ekologiskt synsätt kan informationen användas för att förstå människan påverkan på miljön. Det blir tydligt hur mycket personer använder bilen till onödiga resor eller hur vissa flyger inom jobbet istället för att åka tåg. Men informationen som man får fram genom att använda sig av tidsgeografi kan även användas i hemmet. Då är det främst aktivitetsansatsen som är relevant. Det framgår tydligt vem som gör vad i relationen utifrån dagboksanteckningarna. Det kan vara bra att få den informationen så att man kan förändra eller förbättra fördelningen av aktiviteterna i hemmet så länge båda vill det.

Ett annat sätt att använda tidsgeografi är att spåra olika varors ursprung. Om man tar exempelvis ett par gymnastikskor, så är det inte säkert att hela skon kommer från samma plats på jordklotet och sedan exporteras till Sverige. En sådan vara kan vara hopsatt på ett ställe men delarna kommer sannolikt inte från samma plats. Skosnörena kan komma från Indien medan limmet som håller ihop skon kan komma från Brasilien liksom gummisulan. Har man det synsättet på en eller flera varor som man använder i dagligt bruk blir det lättare att förstå sin egen och andras påverkan på både miljö och människa. En tidsgeografisk karta över varor förklarar dels den komplexa logistiken som det innebär att frakta varor och sätta ihop dem samtidigt som kartan förklarar en del av vår världsekonomi. Det är exempelvis troligt att vissa företag lägger sina fabriker i Kina eller Indien på grund av billigare arbetskraft och mildare miljörestriktioner än om de skulle ha fabriken i Sverige. En sådan tidsgeografisk karta är nyttig att använda sig av när man diskuterar ekonomi, politik såväl som miljö och hållbarhetsfrågor (Friberg 1990).

2.2 Restriktioner i tidrummet

I tidrummet kan det förekomma begränsningar eller restriktioner för hur mycket eller vad en person kan förmå att göra. Dessa begränsningar i tidrummet kallas för kapacitets-, kopplings- och styrningsrestriktioner. I vår studie är det viktigt att vara medveten om dessa faktorer då vi studerar aktivitetsmönster, som i sin tur kan påverkas av de här restriktionerna. Ann-Cathrine Åquist (1992) skriver i sin bok *Tidsgeografi i samspel med samhällsteori* att det intressanta inte är en eller flera personers rörelsemönster över tid utan de möjligheter och begränsningar som finns för en människa i ett visst tidrum. Då blir restriktionerna en viktig variabel att räkna med när man tittar på ett rörelsemönster.

Ana Gil Solá diskuterar i sin avhandling om de restriktioner som finns när man reser. Detta kallar hon för *exkludering*. Exkludering kan bero på olika faktorer så som ekonomi, brist på information eller tidsbrist. Alltså kan man hindras i sin mobilitet på grund av olika faktorer. Ett exempel kan vara att kvinnor känner sig otrygga på vissa platser i en stad. Om så är fallet kan rädslan exkludera behovet av aktiviteten. Ofta handlar det om att vistas i mörka eller öskumma områden som gör att man exkluderar aktiviteten. Dessutom kan ekonomiska

faktorer spela roll i mobiliteten. Har man inte råd att åka bil, kommunaltrafik eller taxi så blir man tvungen att ta sig fram på andra vis och det kan exkludera en aktivitet (2009).

Vidare beskriver Solá (2009) hur omgivningen kan påverka rörligheten. Sociala normer och oskrivna regler påverkar en persons beteende och kan begränsa eller utöka behovet av att röra sig i rummet. Detta är främst aktuellt inom relationer då vissa krav ställs på den andre partnern som i sin tur ställer krav tillbaka. Geografisk exkludering kan innebära att man bor i utkanten av en region eller stad där infrastrukturen är begränsad eller i vissa fall helt obefintlig. Det påverkar också en persons rörlighet. Även utseendet på en stad eller region kan förminska rörligheten ytterligare då det kan upplevas som svårt eller obekvämt att röra sig från en plats till en annan (2009).

Kapacitetsrestriktioner är begränsningar kopplat till individens biologiska konstitution. Det kan även vara de sociala, psykiska eller fysiska restriktioner som hindrar en från att röra sig i rummet. Ett klassiskt exempel är att man inte är tillräckligt tillfreds med sitt utseende för att gå till den mest populära stranden på sommaren. Då hindras man av både psykiska och sociala faktorer. Samhällets normer på hur man ska se ut spelar i det här fallet en avgörande roll för personens aktivitet. En annan restriktion kan ta sig form inom andra aktiviteter. Alla kan exempelvis inte köra bil, vilket kan leda till att man begränsas både i sitt arbete och i sin fritid. Dessutom kan det finnas bakomliggande orsaker till varför man inte kan det så som rädsla/ångest eller helt enkelt att man inte har råd att ta körkort (Åquist, 1992).

Även mer vardagliga behov kan utgöra en restriktion såväl som en tillgång. Att människan behöver sömn och vätska är knappats någon nyhet. Men det kan också hindra oss från aktiviteter som kanske hade gjort oss lite lyckligare. Ett exempel är en konsert som spelas sent på kvällen med ett band som man gillar och blir glad av. Men om personen ska upp och jobba tidigt nästa dag så hindras den från att gå på konserten eftersom sömnen behövs för att klara av arbetet dagen efter. På samma sätt kan restriktionen vändas till fördel. Om vi tar sömn som exempel igen så kan det likväl vara en tillgång i vissa fall. Om en person har haft många intryck under en dag och har haft mycket att tänka på så kan sömn vara ett bra sätt att bearbeta all information på, för att nästa dag vara utvilad och kunna använda informationen. Sådana mönster går att urskilja i vår studie då respondenterna ofta har samma dygnsrytm och kvällsaktiviteterna domineras av övarkopplande aktiviteter.

En annan restriktion som alla människor drabbas av mer eller mindre är behovet av mat (Åquist 1992). För vissa innebär det ett hinder att behöva avbryta en eller flera aktiviteter för att äta. Och för vissa kan en lunch innebära affärsmöjligheter eller ett bra sätt att socialisera med andra. Att vara allergisk mot vissa typer av mat kan också vara ett hinder för vissa aktiviteter. Man kanske inte kan gå på affärsmiddag, eller åka på festival utan att ha med sig egen mat.

En *kopplingsrestriktion* är en restriktion som uppkommer då någon del av en aktivitet inte samspelar med en annan del. Alltså individers material, signaler och redskap måste kopplas ihop för att det ska kunna ske ett projekt eller en aktivitet (Friberg, 1998). Ett bra exempel är kollektivtrafiken som inte alltid passar våra behov av att snabbt förflytta oss från en plats till en annan för att utföra våra aktiviteter. För att aktiviteten ska fungera måste således alla faktorer samspela med individens ändamål. Exempelvis måste telefonen fungera för att man ska kunna ringa och internet måste samspela med datorn för att vi ska kunna surfa på internet.

Kopplingsrestriktioner behöver inte bara handla om materiella ting som påverkar människan. Människan i sig själv påverkar andra människor. I en lagsport behövs alla spelare för att laget

ska bli fulländat. Om en spelare inte dyker upp på matchen så blir laget inte fulländat. Laget begränsas således i antal spelare och chanserna för vinst i matchen försämras. På samma sätt begränsas en spårvagns förmåga att köra om föraren inte är där.

En *styrningsrestriktion* är tidsgeografiska aspekter på makt. Framförallt handlar det om att kontrollera rummet och tillgången till olika delar av detsamma (Åquist, 1992). Det kan vara lagar eller politiska beslut som påverkar oss i vardagen. Om det exempelvis blev förbjudet att cykla på trafikerade vägar så som landsväg, gator i staden och liknande så hade kommunen antingen fått bygga enormt mycket cykelbanor eller så hade cyklisterna varit tvungna att anpassa sitt cyklande till de cykelvägar som redan fanns. De personernas rörelsemönster hade således förändrats radikalt. För de allra flesta hade det inneburit en längre resväg till jobb, skola eller träningen. Dock så hade det sannolikt varit säkrare för cyklisterna då de ej beblandades med tung trafik.

Styrningsrestriktioner är väldigt svåra att påverka eftersom de bestäms av personer med mer makt än folket. Oftast är lagarna och besluten till för att hjälpa folket, men det kan ändå innebära att folk begränsas i sin vardag.

Allt detta påverkar hur vi rör oss i tid och rum och är därför viktiga variabler att vara medveten om när man utför studier på människors mobilitet och rörelsemönster. Vissa dagar påverkar restriktionerna oss inte alls och andra dagar kan bli helt förstörda som en följd av att samspelet mellan olika faktorer inte fungerar. Det är dessutom viktigt att komma ihåg att vissa restriktioner påverkar en mer eller mindre beroende på var man bor.

2.3 Aktivitetsansatsen inom tidsgeografin

Aktivitetsansatsen är en tidsgeografisk inspirerad ansats för att studera rörlighet genom att länka resor till aktiviteter. Resan har inget värde i sig självt utan det är aktiviteterna som styr den. Detta skiljer sig från den traditionella tidsgeografin som mer förklarar resan och rörelsen i rummet. Aktivitetsansatsen förklarar orsaken till rörelsen. Utifrån detta har vi använt oss av aktivitetsansatsen för att studera könsskillnader och hur det påverkar aktiviteterna inom aktivitetsansatsen.

Aktivitetsansatsen har använts mycket inom transportforskningen och inom tidsgeografin. Genom aktivitetsansatsen kan man förklara rörlighet, mobilitet samt levnadssätt. Man använder metoden som ett komplement till tidsgeografi då dessa är nära sammankopplade. Aktivitetsansatsen förklarar dock aktiviteterna bättre än vad tidsgeografin gör, då den utgår från att all mobilitet har ett syfte (en aktivitet). Eva Thulin diskuterar i sin bok *öUngdomars virtuella rörlighet* kring aktivitetsansatsen och varför den kan användas och hur den kan användas. Hon redogör för hur aktiviteterna är antingen hembaserade eller kräver en fysisk förflyttelse utanför hemmet. Något vi också har gjort skillnad på i vår studie. Eva Thulin delar in sina respondenters aktiviteter i fyra kategorier (resebaserade, hembaserade, IKT-baserade samt mediabaserade aktiviteter), eftersom hon gjorde en studie kring ungdomars virtuella användande (2004).

Vidare diskuterar Thulin kring användandet av teknik och hur det påverkar aktiviteterna. Det resonemang hon för i boken kan enkelt kopplas till vår studie. Hon menar att personers aktivitetsmönster påverkas av den kunskap personen har. Ett exempel kan vara äldre personer som går till banken och betalar sina räkningar även fast de har en dator hemma och enkelt skulle kunna utföra aktiviteten via internet. Men många har inte tagit till sig den nya kunskapen på grund av olika faktorer vilket i sin tur spelar stor roll för hur deras vardag ser ut.

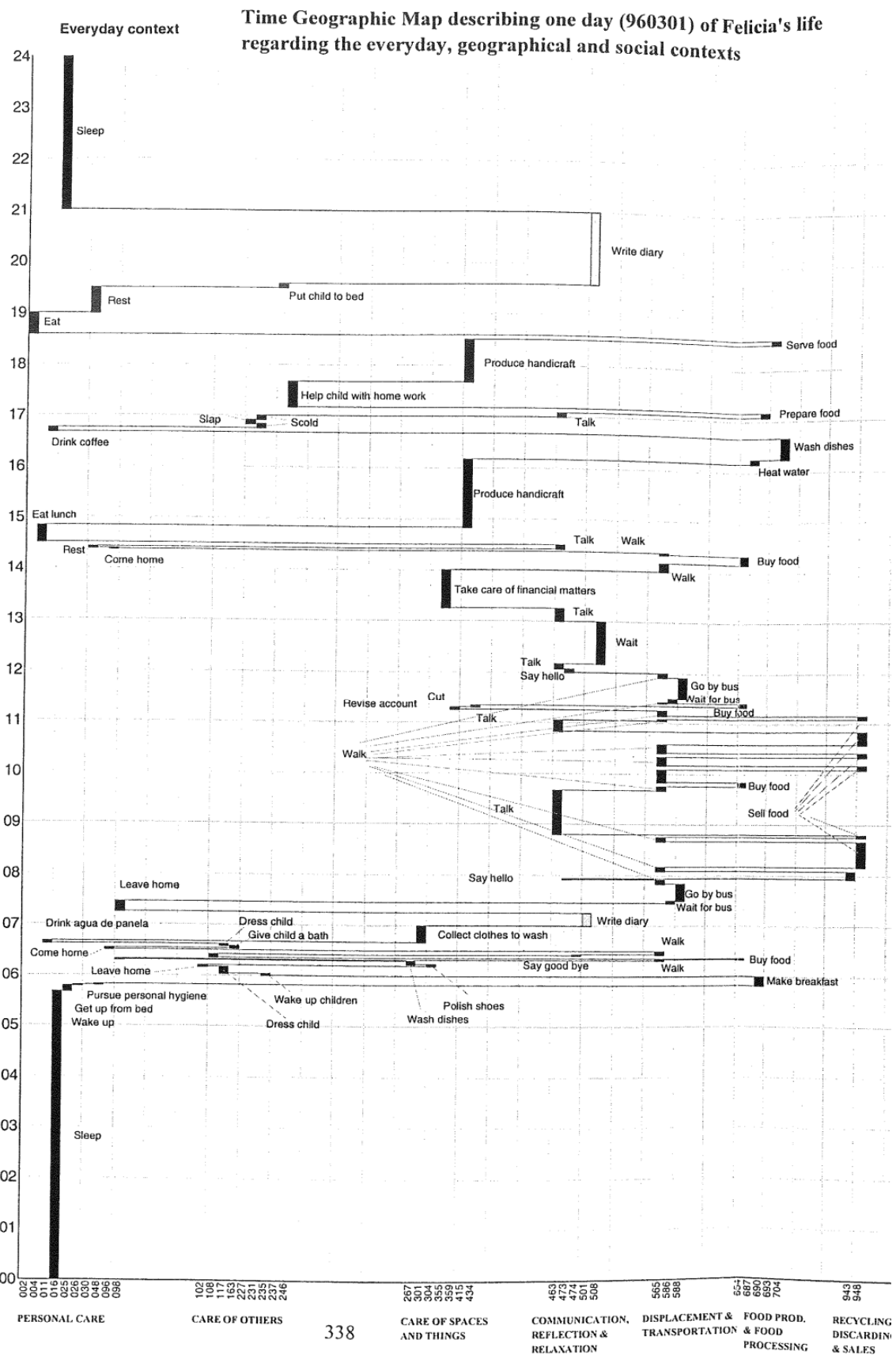
Den subjektiva dimensionen som Thulin (2004) beskriver har inte varit en särskilt stor del inom tidsgeografin tidigare, men forskare som Westermarck (2003), Ellegård (1990) och Nordell (2002) har uppmärksammat detta öfenomenö och vi har nu en annan syn på rörelsemönster och aktivitetsmönster.

Respondenten har ett syfte med sin mobilitet i tid och rum. Ett exempel kan vara att promenera till mataffären för att handla mat och promenad hem igen. I en sådan sekvens utför respondenten alltså flera aktiviteter (promenad, handla, promenad) i ett tydligt syfte och aktiviteterna är sammankopplade med varandra men fortfarande underliggande ett övergripande projekt. Utifrån en dagbok som beskriver aktiviteter så kan man sedan forma en tidsgeografisk karta eller individbana på hur personens aktivitetsmönster ser ut och vilka aktiviteter som är prioriterade (Solá, 2009).

2.4 Tidsgeografiska grafer/individbanor för att studera vardagslivet

En individbana är en ökartaö som visar hur en person har dels rört sig fysiskt under en viss tidsperiod och dels visar den de aktiviteter personen har sysselsatt sig med under tidsperioden. En individbana kan förklara människors vardag och ge svar på många olika frågor som vi i allmänhet kanske inte är medvetna om i vårt vardagliga liv. En individbana kan tillverkas genom att man får information från personen man studerar om vad hon/han har haft för aktiviteter under dagen. Detta kan ske genom flera olika metoder (se kap. 4). Informationen man får fram för man sedan in i kategorier som motsvarar projektet. Exempelvis: äta, laga mat, koka kaffe osv. Alla de tillhör kategorin matlagning. Sedan ritar man grafer utifrån de aktiviteter personen har haft och var den har befunnit sig under dagen. Detta kan ske digitalt via datorprogram eller manuellt.

Figur 1 är en aktivitetskarta/individbana hämtad från en studie som Åsa Westermarck gjorde i Colombia. Studien handlar om kvinnors vardagliga aktiviteter och hur de arbetar för sitt levebröd. Metoden som användes för att ta fram kartan är snarlik vår metod med strukturerade dagböcker, men Westermarck använde sig också av öreflekterande dagböckerö där respondenten fick skriva om hennes känslor och intryck av aktiviteterna. Westermarck hade dock både längre tid och mer resurser i hennes studie för att kunna sammanställa ett så stort material. Informationen från de båda dagböckerna analyserades och tolkades sedan av henne själv för att skapa kartan (Westermarck, 2003).

Figur 1. Från Åsa Westermarks bok *öInformal livelihoods*.

Aktivitetskartan/individbanan är speciell i det avseendet att den är uppbyggt av små och stora aktiviteter som sammanlänkas genom förflyttningar mellan aktiviteterna. En aktivitet i det här fallet är en syssla som sker i vardagslivet, exempelvis handla mat eller laga mat. Aktiviteten kan ta olika lång tid beroende på hur östörö aktiviteten är. Detta illustreras på den här individbanan med olika långa och tjockare sträck i lodrät riktning. Hur lång tid sysslan tog avläses genom att följa tidslinjen på Y axeln samt att se när aktiviteten började och slutade. De vågräta kopplingarna (strecken) motsvarar inte rörelsen i rummet utan endast rörelsen mellan aktiviteter. Exempelvis kan två olika saker ske på samma fysiska plats men ligga på helt olika platser på kartan beroende på vad aktiviteten är. Därför är det viktigt att skilja på sysselsättning och var den skedde när man utgår från aktivitetsansatsen.

Ett exempel på kartan/individbanan är när kvinnan sover fram till 05:30. Det syns på bilden genom ett långt streck i lodrät riktning fram till angivet klockslag. Under tiden hon sover finns således inga andra aktiviteter. Men när hon vaknar byts aktiviteten till öwake upö, öget up from bedö och öpersonal hygienö. Det tre aktiviteterna har Åsa valt att slå ihop inom samma projekt som hon kallar för öpersonal careö vilket bidrar till att det inte blir stora rörelsemönster på kartan även om personen måste förflytta sig fysiskt mellan aktiviteterna. Sedan går hon över till aktiviteten ömake breakfastö, där man kan se en tydlig förflyttning eftersom aktiviteten ligger under projektet öfood prod. & food processingö. Därifrån går hon till öwake up childrenö, ödress childö och öleave homeö vilket hamnar inom projektet öcare of othersö. Det är alltså det övergripande projektet som styr val av aktivitet och i förlängningen påverkar det hur kartan ser ut. Om man exempelvis klumpar ihop många sysslor till ett projekt så ser kartan förmodligen annorlunda ut. Risken med det är att man missar aktiviteter som har ett annat syfte än projektet. Man kan utföra en aktivitet som passar in i ett projekt men personen kanske har ett helt annat syfte med aktiviteten än vad projektet har. Därför är det viktigt att som forskare vara noggrann när man kategoriserar olika aktiviteter in i projekt. Man måste se allt från olika synvinklar för att minimera risken för att aktiviteten hamnar fel, vilket i förlängningen påverkar individbanan och resultatet. Då kan en öreflekterande dagbokö komma till bra användning då respondenten tydligt skriver i vilket syfte man utför sysslan.

När man avläser individbanan får man alltså följa både tidslinjen på Y axeln, aktiviteterna i mitten samt projekten på X axeln. Just den här livsbanan är väldigt avancerad sett till detaljrikedomen och antalet aktiviteter kvinnorna ägnade sig åt. Det kan se väldigt kluddigt ut till en början men ju mer man fokuserar och följer aktiviteterna desto lättare blir det att urskilja mönstret i vardagen. En sådan här karta som är grundad på aktivitetsansatsen visar hur komplicerat och innehållsrikt en persons liv kan vara. Det framgår tydligt i figuren hur mycket aktiviteter just den här kvinnan spenderar sin tid på. Genom att medvetengöra människor om sin vardag med hjälp av den här typen av metoder kan ge svar på många olika frågor som man inte alltid är medveten om. I det här fallet ger individbanan dels svar på hur mycket tid kvinnan lägger på aktiviteter som resulterar i en inkomst och dels ger den svar på hur mycket tid som läggs på resor mellan olika aktiviteter. Detta är bara två exempel på många som den här typen av individbanor kan ge svar på.

För att få en bild av personernas liv måste man följa aktiviteterna från morgon till kväll. Men man kan också titta övergripande på kartan för att förstå hur mycket aktiviteter en viss person har under tidsperioden. Om man då jämför två kartor med varandra blir det ännu tydligare hur aktivitetsmönstret kan skilja sig mellan olika personer beroende på exempelvis kön, geografisk plats eller social/ekonomisk status.

Varför vi använder aktivitetsansatsen i vår studie är eftersom vi vill studera vilka typer av aktiviteter våra respondenter gör och om det finns skillnad mellan vad män och kvinnor gör och hur de rör sig. Då blir det lättare att mäta med hjälp av aktivitetsansatsen eftersom vi enkelt kan se vilken typ av syssla varje person gör och när de utför den.

3. GENUS, TID OCH RUM

3.1 Genus, tidrum och rörlighet

Utgångspunkten för studien är ett genusperspektiv vilket menas att människor lever i ett samhälle där sociala normer bildas från attribut som kännetecknar manligt respektive kvinnligt. Denna konstruktion sker på makronivå och kan uttrycka sig i kvinnors och mäns individuella rörelsemönster och aktivitetsmönster under en vardagsvecka. Genusperspektivet tar sin utgångspunkt i strukturalismen, vilket innebär att det inte har något med den fria viljan att göra. Genusperspektivet har med andra ord ingenting att göra med individuella män som öförttryckerö sina kvinnor som teorin så ofta har missuppfattats för. Teorin förklarar snarare att män och kvinnor på mikronivå har ett automatiskt och omedvetet beteende som skapas från makronivå. Normen på makronivån är mannen, som anses stå på första plats, varav kvinnan alltid på andra plats, därav är kvinnan också kallat ödet andra könetö av Simone de Beauvoir (1949). Med mannen som norm är makten patriarkal i genusperspektivet. Den här maktstrukturen och skillnader mellan vad som ses som manligt och kvinnligt kan ta sig i uttryck geografiskt (Friberg, 1998).

På vilket sätt kan då genusperspektivet kopplas till geografin? Friberg (1998) skriver att olika rum är *könskodade*. Platser som associeras med, eller har ett attribut till ömanligaö sysslor uppfattas som manliga rum. Även platser där majoriteten av befolkningen som vistas där är män anses vara manliga rum. Ett sådant exempel kan vara industriområden där det exempelvis tillverkas bilar. Således blir denna plats med majoriteten av manliga anställda vara en könskodad plats. Samma gäller med kvinnliga rum. Sådana rum kan vara sjukhus, äldreboende, skolor och andra institutioner för omsorgsarbeten som så ofta betraktas som en kvinnlig syssla. Kvinnliga rum är även när majoriteten av befolkningen som vistas på platsen är av det kvinnliga könet. Vidare talar Friberg (1998) om det *offentliga rummet* och det *privata rummet*. Det offentliga rummet är de lokaler eller platser där samhällets medborgare kan vistas i, det kan röra sig om parker, köpcentra, gator, torg, museer, universitet, biosalonger, bussar etc. Den privata sfären rör det som är hemmet och hushållet. Historiskt sett har den privata sfären varit kvinnans rum och den offentliga sfären mannens rum. Detta då kvinnan länge har haft rollen som husmor medan mannen varit inkomstbringaren i familjen.

Efter 1900-talet då kvinnor började komma ut på arbetsmarknaden, rör sig nu både män och kvinnor inom det offentliga och privata rummet. Härmed är inte kvinnor i samma omfattning så östillaståendeö i ett rum som de en gång i tiden har varit. Med den rådande jämställdhetspolitiken skall det offentliga rummet vara könsneutralt. Även om båda könen befinner sig på arbetsmarknaden idag så ses ändå en *könssegregerad arbetsmarknad* (Friberg, 1998). Majoriteten av kvinnorna jobbar inom den offentliga sektorn och därmed rör sig kvinnor mer i närheten av hemmet och centralt i staden, där så ofta skolor, sjukhus osv. brukar vara lokaliserade. Män rör sig betydligt mer inom den privata sektorn, framförallt inom det som rör industri. Dessa verksamheter brukar vara lokaliserade i perifera områden utanför staden, vilket gör att män reser i allmänhet längre sträckor än kvinnor.

Det är viktigt att notera att det finns olika genussystem i olika rum. I Sverige finns det ett annat genussystem än vad det finns i USA och Brasilien. Det finns också olika genussystem och könskodning inom olika etniciteter, religioner, klasser, olika ekonomiska system och näringsstrukturer. Det finns med andra ord flera genussystem och könskodningar i olika rum. Därmed kan man inte tala om endast *ett* kvinnligt beteende, eller *ett* manligt beteende (Friberg, 1998).

Ett rum får en *identitet* av människor. Olika rum identifieras med olika associationer. Rummets identitet skapas av människors *erfarenheter*, *intressen* och *upplevelser*. Dessa kan variera mellan kön. I trafiken kan exemplet tas att många kvinnor föredrar säkerhet, medan män i allmänhet intresserar sig för framkomligheten. En människa som har negativa upplevelser till en viss plats kan försöka undvika att bevista sig på platsen (se mer om exkludering i kapitel 2.2).

I rumsanalysen pratar även Friberg (1998) om *makten* kopplat till rummet. Det kan röra sig om beslutsfattning, samhällsplanering och trafikplanering. Människor som sitter i styrelsen kan göra vissa rum tillgängliga genom att ge en plats en ny identitet. Ett område med en negativ klang kan få en positivare stämpel med nybygge och investeringar och därmed leda till att fler kvinnor känner sig tryggare att vistas där under kvällstid. Genom att bygga en industriverksamhet i centrum kan män bindas till den centrala delen av staden. Politiker och beslutsfattare försöker upphäva restriktioner som brottslighet skapar i vissa rum. På detta sätt försöker makten att möjliggöra tillträde för alla medborgare att besöka platser och därmed förändras förhållandet mellan rum och kön. Det här är vad som i tidigare avsnitt benämnts som auktoritetsrestriktioner (se kapitel 2.2) Men det handlar också om att förstå hur de som sitter i makten har för perspektiv och kunskaper om rummet. Inom bolag och sektorer för trafik, bygg och industri är majoriteten av beslutsfattarna män. Inom vård- och omsorgsnämnderna är förhållandena det motsatta. Hur påverkar dessa segregerade maktförhållanden inom olika organ återskapandet av rummet?

Ett omedvetet beteende som upprepas i vardagslivet och som upptar alldeles för mycket tid kallas för en *organisatorisk stötesten*. Begreppet formuleras bäst av Friberg (1998): *öEn organisatorisk stötesten är den konfliktfyllda situation som uppstår när olika projekt konkurrerar med varandra om ett givet utrymme i tidrummet, och som upplöses genom att individen företar ett val som innebär att något projekt får överhanden och något eller några projekt får ge vikaö* (s. 274). För att en människa skall kunna leva sitt vardagsliv enligt hennes egna mål och viljor måste olika prioriteringar göras för att inte tid skall gå till spillo. Dessa organisatoriska stötestenar kan ses bäst i den tidsgeografiska modellen i form av upprepningar i tidrummet av småsysslor. Stötestenarna är med andra ord någonting som måste hanteras. Skulle det vara att varje upprepning i tillvaron är viljestyrd och prioriterad, kan vi längre inte tala om stötestenar.

Inte sällan tydliggörs könsroller i hemmet och framförallt då i hur sysslor fördelas, vilket gör det intressant att få med aktivitetsmönstret i hemmet förutom förloppsbanan mellan olika platser. Friberg (2003) skriver: *öJust sammankopplingen mellan olika aktiviteter i det privata och offentliga rummet som hakar varandra i en lång kedja och som visar vanor och rytmer i det dagliga livet, är en av finesserna med tidsgeografinö* (s. 86). Tidsgeografien har använts av många kvinnliga doktorander i olika avhandlingar, därmed har kritik växt fram till tidsgeografien som från början har utvecklats av manliga forskare. Kritiken som framfördes var att tidsgeografien inte tog med känslor och att kroppen endast sågs som ett objekt som rör sig; likt en atom. Den hermeneutiska inslaget i tidsgeografien har dock vuxit sig fram först under senare år och kan betraktas i t. ex Åsa Westermarks studie (se kapitel 2.4).

Tidsgeografien har använts till kvinnoforskning. Här har modeller mellan kvinnor och män illustrerats för att tydligare få fram bilden av just kvinnans tidsrum. I det här sammanhanget har modeller illustrerats över män och kvinnor i olika livscyklar och livsformer. Men den livscykel där kvinnor och män lever under samma tak samt att de inte har barn (se kapitel 3.4) har varit svårare att avläsa än andra livscyklar.

Tidsgeografiska studier för män och kvinnors rörlighet är från äldre årtionden. Hur stämmer det då in med nyare studier? De nyare studierna pekar på att mycket inte har förändrats i rörelsemönstret mellan män och kvinnor sedan 1990-talet (Solá, 2009). Män reste exempelvis både 1994/95 och 2005/06 längre arbetsresor än kvinnor, varav de 2005/06 reste nästan 40 % längre arbetsresor än kvinnor. Underligt nog pekade studien på att män och kvinnor har lika lång restid, vilket innebär att män reser med snabbare färdmedel än kvinnor då de har längre arbetsresor. Detta stämmer överrens med att män föredrar framkomlighet medan kvinnor föredrar säkerhet (se kapitel 3.2). På det sättet bekräftar Anas studie att arbetsmarknaden fortfarande är könssegregerad. Vidare kom hon fram till i sin forskning att kollektivtrafiken används mer av kvinnor än män, även om de används relativt sällan av de båda könen. Av bilanvändningen år 2005/06 visade att män reser ca två tredjedelar, medan kvinnor reste med bil ungefär med femtio procent. Även här är bilen som transportmedel en knapp majoritet för männen.

3.2 Människan och färdmedelsanvändningen

Många har trott att informationssamhället skulle bidra till att människor skulle minska på resandet och slippa undan rörelser genom att använda sig av internet, datorer och mobiltelefoner. Forskningar visar att svenskar reser nu mer än någonsin, därmed har rörligheten inte stagnerat. Antalet förflyttningar har inte ökat och inte avsätts mer tid till resande än tidigare årtionden. Det som har skett är att människan använder sig av allt snabbare färdmedel och kan överbrygga allt större geografiska avstånd (Frändberg L & Vilhemsson B, 2011) Den geografiska räckvidden har därmed tiofaldigats under ett sekel. Med det menas att människor fick gå långa sträckor till fots, medan nu kan hon använda sig av bilen som färdmedel. Det är just bilen som är det färdmedlet som dominerar i Sverige och människan avsätter drygt en och en halv timme på resor och förflyttningar (SCB 2003).

Kollektivtrafikens användning har varit stabil under flera decennier, kollektivtrafiken används i samma utsträckning som på slutet av 70-talet, bilen däremot används allt mer. Under de senaste tjugo åren har antalet personbilar ökat med 40 procent. De stora skillnaderna mellan användning av kollektivtrafik och bil kan också mätas i utgifterna för olika färdmedel. Ca 100 miljarder av hushållens utgifter gick åt bilismen, medan siffran för kollektivtrafik, flyg, taxi, tåg låg på 12 miljarder kronor (Nationalräkenskaperna, SCB, 2004a). Men det är värt att påpeka skillnader mellan både kön i användning av färdmedel och andra faktorer som stad och landsbygd, och vilken åldersgrupp man tillhör. De som rör sig mest geografiskt är ungdomar och personer i medelåldern. För barn och tonåringar finns det restriktioner att de inte har rätten till körkort, medan för pensionärer och människor i slutskedet av sitt liv sätter de är biologiskt åldrande en restriktion som sätter stopp för deras rörlighet, men även för funktionsförhindrade. Det är inte bara åldern, utan också förvärvsarbetet som påverkar rörligheten. När ungdomar kommer till vuxen ålder och börjar arbeta så ökar rörligheten, motsatsen gäller när man slutar arbeta, vilket så ofta är för människor som kommit in i pensionen. Ytterligare aspekter finns med: i glesbygd har ca 9/10 personbil och körkort medan motsvarande siffra för storstaden är 6/10. Därmed spelar kollektivtrafiken en stor roll för storstaden medan den nästan är obetydlig på landsbygden (Nationalräkenskaperna, SCB, 2004a).

I livscykelfaserna så kan man också se skillnader. Samboende har oftare bil än ensamstående, men samboende där vuxna har barn har oftare bil, och mindre utsträckning i hushåll där det inte finns barn. Vidare är det intressant att se färd sättet beroende på vilket kön en individ tillhör. Kvinnor går mer till fots, de cyklar, de använder mer kollektivtrafik än männen, samt att de är mer bilpassagerare än männen. Männen däremot använder bil, motorcykel, moped,

samt att de är mer bilförare än vad kvinnor är. För resor med tåg och flyg fanns inga märkvärda skillnader. Även om männen länge har varit dominerande och är ännu dominerande i användningen av bilen så ökar kvinnors användning av bilen snabbare än vad män gör. Men män reser längre sträckor medan kvinnor rör sig mer lokalt och närmare bostaden än männen.

3.3 Livsformanalys och familjecykelperspektivet

Thomas Höjrup (1983) myntade *livsformsanalysen*, där han menade att det finns olika sätt att leva på, vilket kallas för ölivsformö. Livsformen har tydliga strukturalistiska drag. Det är främst makronivån som påverkar individernas livsformer. En person som lever i en livsform har alltid förankrade normer och ideal som präglar dennes vardag. Personen har ett mål och ett medel i fråga som påverkar dennes sätt att leva. Aktiviteterna, handlandet eller öpraxisö i dennes vardagsliv måste återupprepas dagligen för att kunna klassas som livsformer. Framförallt ger livsformen en bild över vardagens organisation. Enligt Höjrup finns det tre livsformer: familjeföretagarlivsformen, lönearbetarlivsformen och karriärlivsformen.

Familjeföretagarlivsformen omfattar den livsformen där arbetaren äger och har kontroll över produktionsmedlen, de rör sig ofta om småföretagare som kan vara butiksinnehavare eller en hantverkare. Målet i den här livsformen är att verksamheten skall gå runt, vilket gör att medlet är att engagera sig i verksamheten. Därför går fritid och arbete oftast in i varandra samt att alla i hushållet hjälper till med verksamheten. En annan livsform, *lönearbetarens* omfattar livsformen där det klassiska exemplet är industriarbetaren. Livsformen skiljer tydligt på fritid och arbete. När arbetaren kommer hem får han mer tid till sig själv och kan lämna arbetet från hemmet. Målet är således fritiden och medlet för detta är arbete mot betalning.

Karriärlivsformen är livsformen där karriären och yrket prioriteras högt. Här är det vanligt med hårt arbete och fritiden används till att läsa facklitteratur eller annat som kan tänkas bidra till yrkeskarriären. Hushållet nedprioriteras och ofta får den en servicefunktion som skall underlätta karriären. Målet är således yrkeskarriären och arbetet där fritiden används som ett medel att uppnå målet. Desto högre upp i hierarkin en person är på arbetsmarknaden, desto tydligare framgår karriärlivsformen.

Livsformsanalysen har kritiserats eftersom den är mest anpassad till mannens livsform. Analysen utgick från att det är mannen som är en inkomstbringare medan kvinnorna i hemmet hade en husmodersfunktion med att laga mat, städa och ta hand om barnen. Friberg (1990) formulerar därför ytterligare en livsform: *Mellanlivsformen*. Den här står precis som det hörs på namnet, mellan de två andra livsformerna, där både hushållet och yrket viktigt. Båda prioriteras högt och därför konkurrerar dessa motpoler emot varandra och personen i fråga gör så gott den kan utifrån de möjligheter och restriktioner som finns. Just detta begrepp myntades då många kvinnor brukar ha den här livsformen (Friberg, 1998). Utöver detta, samt i samband med att kvinnor har satt foten i arbetsmarknaden mer, kan man nu tala om en kvinnlig variant av karriärlivsformen, familjeföretagarlivsformen och lönearbetarlivsformen.

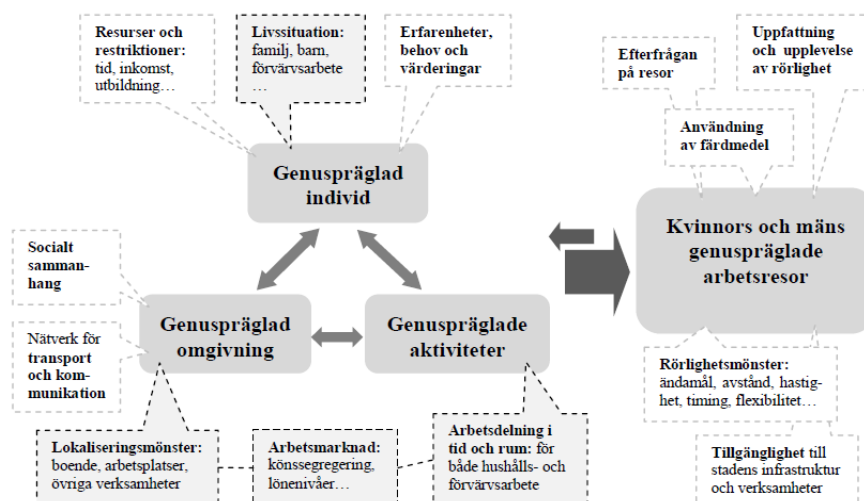
Livsformsanalysen behövdes med andra ord moderniseras och bli tidsenlig.

Livsformsanalysen är mer överlappande idag och det är svårare att avläsa vilken livsform en människa har om man utgår från Höjrups gamla modell. I Fribergs nyare variant av livsformsanalysen är det lättare att tolka en människas livsform just för att den är mer tidsenlig. Värt att nämna är att det är lättare att avläsa i vilken livsform människor lever i beroende på om de har barn eller inte. Yngre sammanboende par utan barn lever mer jämställt (se kapitel 3.4.) och där kan det vara svårt att avläsa vilken livsform och roll män och kvinnor har.

Familjecykelperspektivet eller *öthe expanded family life cycleö* (Carter & Goldrick, 1999) är en modell som visar människans olika stadier i livet, det kan vara att flytta hemifrån, bilda familj, gifta sig, skaffa jobb, etc. Här väger relationer en stor vikt för perspektivet. Även om exempelvis en person inte ändrar något i sin tillvaro, kan exempelvis förlusten av en närstående påverka personens levnadsbana och aktivitetsmönster. Familjecykelperspektivet ger en bild av i vilket stadium olika människor befinner sig i, det här kan påverka utfallet i rörelsemönstret. För våra respondenter handlar det om det stadium där de är i en relation, förvärvsarbetar och bor tillsammans. Detta skiljer sig från de tidigare stadierna att bo hemma och att flytta hemifrån och bo ensam. Det första stadiet innebär oftast ett ökat ansvarstagande, då personen själv får ansvara för sin ekonomi och betala hyror. När personen hittar senare en partner och bor tillsammans med denne, ändras oftast beteendemönstren, personerna i paret behöver förändra vanor och beteenden i förhållande till varandra, därmed ser aktivitetsmönstret annorlunda ut från ensamstående singlar.

Carter och Goldrick (1999) talar även om könsroller. Enligt dem har vuxna män i allmänhet svårt för att uttrycka känslor och prata om problem, vilket har lett till att många män i vuxen ålder blir ensamma och umgås sällan med personer av samma kön. När detta väl görs är det främst skämt, sarkasm, humor och sport som samtalet består av. Kvinnor har tvärtom, växt upp för att uttrycka känslor, vilket leder att kvinnor inte lider av ensamhet i samma grad som män. Denna faktor har lett till att många män brukar bjuda in sin kvinnliga partner i dennes sociala kontakter, och med dessa invanda hämningar blir det ofta kvinnorna som får upprätthålla mannens kontakter, framförallt kontakterna med mannens mor eller systrar. Dessa könsroller i livscyklarna kan påverka utfallet i aktivitets- och rörelsemönstret mellan könen.

Asplund (1983) menade att det finns olika sätt att betrakta och fördela sin tid beroende i vilken miljö personen har växt upp i. Människor som är uppväxta i urbana miljöer menar han är bättre på att planera och fördela sin tid än människor som lever i förindustriella och rurala områden. I urbana miljöer är tid pengar och därmed också dyrbar tid. Människor som emellertid lever i rurala miljöer lever mer i nuet. Hur påverkar detta utfallet för våra respondenter som faktiskt alla är storstadsbor?

Figur 2: Modellen nedan som på ett enkelt sätt illustrerar hur genus, livsformer, erfarenheter, upplevelser, socialt sammanhang och restriktioner påverkar utfallet i resemönstret (Solá, 2009).

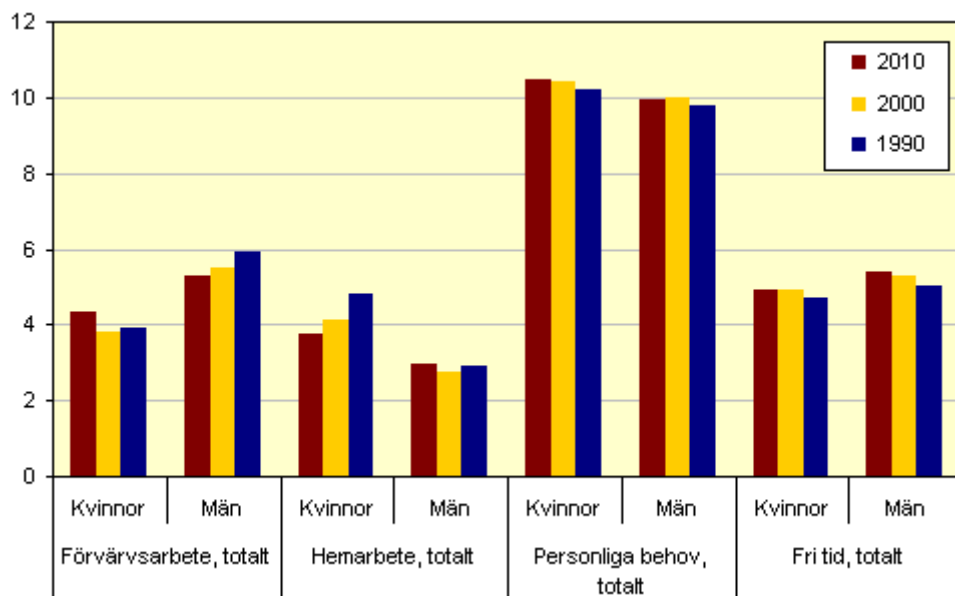
Det här kan ses som en variant på aktivitetsansatsen. Bilden illustrerar utfallet för kvinnors och mäns genuspräglade arbetsresor och genuspräglad arbetsmarknad. Men hur kan modellen tillämpas på den fria tiden? Modellen visar överlag hur genus, tid och rum är påverkar utfallet för en individs rörelse och måste därför inte endast tolkas till arbetsresande.

En genuspräglad individ i den här modellen kan ha erfarenheter, behov och värderingar som resulterar i att personen rör sig på ett visst sätt för att nå detta mål. Det kan handla om att kvinnan kanske har ett behov av att komma hem tryggt på natten och ringer därför taxi istället för att ta kollektivtrafiken. Det kan röra sig om ett par som bor i centrum, nära den offentliga sektorn. Denna genuspräglade omgivning, ödet kvinnliga rummetö, kan leda till att mannen får en extra lång arbetsresa till jobbet som ligger utanför centrum. Slutligen kan det handla om genuspräglade aktiviteter, en kvinna kanske har behovet att köpa mat i närheten av bostaden och promenerar därför dit. Mannen kanske måste ta sig till en bilverkstad och får därför ta sig dit med bilen.

3.4 Tidsanvändningsstudier, manlig vs. kvinnlig tid

Tidsanvändningsstudier har använts för att se skillnader i män och kvinnors vardagsliv. Här beräknas hur mycket tid som går åt till olika vardagsaktiviteter. Informationen sammanställs och redovisas i stapeldiagram. Denna studie skiljer sig från tidsgeografien på det sättet att rummet saknas samt att det inte finns någon relation mellan olika aktiviteter. Inte heller är det möjligt att se när olika aktiviteter utfördes. Tidsanvändningsstudien är dock en viktig forskning för att se hur fördelningen i tid ser ut mellan de båda könen. SCB har gjort den här studien under åren 1990, 2000 och 2010.

Studien omfattar åldrarna 20-64 år och 20-84 år. Vi ser främst på åldrarna 20-64 år då våra respondenter inte tillhör den äldsta åldersgruppen (SCB, 2010).

Figur 3: Män och kvinnors tidsanvändning från 1990-2010 (SCB 2010).

I ovanstående stapeldiagram visas tydligt förändringarna som har skett mellan de tre årtionden. Kvinnor förvärvsarbetar allt mer och männen förvärvsarbetar allt mindre. Kvinnor lägger allt mindre tid på hemarbete medan för männen har det inte skett några markanta skillnader under årtiondena även om insatserna i hemmet har ökat med elva minuter från 2000

till 2010. Kvinnorna har minskat insatserna för hushållsarbetet med 20 % under tjugoaårsperioden. Både män och kvinnor lägger en aning mer tid på personliga behov än tidigare årtionden samt att både män och kvinnor har mer fritid idag än de tidiga årtiondena.

Även om förändringar har skett inom stapeldiagrammen så står olikheterna mellan könen fortfarande kvar: Män förvärvsarbetar fortfarande mer än kvinnor. Kvinnor lägger mer insatser på hemarbete. Kvinnor lägger i genomsnitt fyra timmar på hemarbete, även om männen har ökat sina insatser i hemmet så lägger de i genomsnitt ca 45 minuter mindre tid på hemarbete. Kvinnor har mer personliga behov och män har mer fritid.

Hur ser fördelningen ut av sysslor i hemarbetsaktiviteterna? I undersökningen från år 2010 framgår det att kvinnor lagar mat, diskar, städar, tvättar och tar hand om barnen betydligt mycket mer än män. Däremot lägger män dubbelt så mycket mer tid på underhållningsarbete än kvinnor, samt att de reser mer i samband med hemarbete. Underhållningsarbete kan röra sig om reparationer, gräsklippning m.m.

Det är viktigt att poängtera att SCB har tagit hänsyn till familjecykelperspektivet i undersökningen, vilket innebär att de har undersökt människor som befinner sig i livets olika faser. Det kan vara att vara en småbarnsförälder, ensamstående, eller pensionär. De olika faserna i livet påverkar utfallet i den bemärkelsen att olika åldersgrupper kan ha olika sysselsättningar osv.

För barnlösa som är sammanboende mellan 20-44 år, vilket beträffar vår studie, så lägger både män och kvinnor i genomsnitt lika mycket tid på hemarbete, dock så framgår det i studien att män har en aning mer fritid än kvinnorna samt att kvinnorna har mer personliga behov än männen. Männen förvärvsarbetar även mer för den här familjecykeln. Generellt sätt är de yngre paren mest jämställda i bemärkelsen att de delar på alla sysslor, men även här använder kvinnor mer tid än män i hemmet (Friberg 1998, Holmberg, 1993).

Fritidsaktiviteterna varierar mellan könen. Män ser i allmänhet mer på TV och lägger ner mer tid på idrott och friluftsliv medan kvinnor ägnar mer tid åt social samvaro och läser mer böcker (Rydenstam 1992, Friberg 1990). Dock är det viktigt att poängtera att det har skett förändringar sedan den här källan, läsning har blivit en allt mindre populär aktivitet samt att sitta vid datorn har blivit en allt mer populär hobbyaktivitet bland båda könen (SCB, 2000). Både män och kvinnor tillägnar den största tiden till datasittning, men männen sitter vid datorn ungefär dubbelt så mycket som kvinnorna. Högre upp i åldrarna och småbarnsföräldrar använder datorer mindre.

Resemönstren ser annorlunda ut mellan könen. Kvinnor reser i allmänhet mer än män i samband med hemarbete medan män reser mer i samband med fritiden och arbetet. (Rydenstam, 1992). Studier har även visat att kvinnors rörlighet försiggår i närheten av hemmet medan männen använder snabbare färdmedel och tar sig längre bort än kvinnor (Friberg, 1998).

Liljeström talar om *manstid* kontra *kvinnotid* (1979). Kvinnotid kännetecknas av en samordnad tid, där olika aktivitet ofta görs samtidigt. Motsatsen är manstid, där uppmärksamheten koncentreras på en uppgift. Vidare skriver hon att manstid präglas av strikt programmering, varje uppgift får sin tidsram, medan kvinnors tid präglas av vag programmering där olika aktiviteter går in i varandra och är svårt att särskiljas. Davies (1989) menar att manstid är präglad av linjär tid. Mellan arbete och sysslor finns pauser där mannen kan vila och ladda inför nästa aktivitet, den här uppstyckningen av vardagen kallar hon för

diskontinuitet. Så ser emellertid inte tiden ut för kvinnor. Motsatsen till denna tidsordning är förstås kvinnornas, där hon menar att kvinnor inte bara kan sitta och göra ingenting. Kvinnors tid kan liknas vid ett garnmönster; klipper man tråden förstörs hela mönstret. Därav menar hon att kvinnors tid präglas av kontinuitet. Här i denna gamla teori framställs mannen och kvinnans tid som två radikala motsatser, emellertid kan vi från idag snarare tala om en gradskillnad, därav har manstid och kvinnotid på senare år gått in i varandra. Men även om Liljeström och Davies har framställt män och kvinnors som två motpoler, så visar nyare studier att kvinnors tid är mer fragmenterad än männens och att de oftast gör fler saker samtidigt vilket gör att teorin fortfarande är relevant i dagens samhälle. Men hur stämmer teorin in med de olika livsformerna? Lönearbetslivsformen skulle då kunna sägas vara manstid och karriär- och mellanlivsformen som kvinnotid. Så enkelt är det emellertid inte, då vi vet att både män och kvinnor kan ha alla dessa livsformer.

3.5 Parrelaterade studier

Vad menas med begreppet öparö? Med parbegreppet menar vi att det är två personer som bor tillsammans och på det sättet måste göra kontrakt och förhandlingar sinsemellan. I tidigare avsnitt har vi tagit upp könsroller, här fokuserar vi på förhållandebegreppet, begränsningarna, möjligheterna och kontrakter som gäller i tid och rum oberoende av kön och sociala faktorer, utan som endast beror på att två individer måste anpassa sig till varandra. Vi fokuserar med andra ord vilka psykologiska maktförhållanden som råder i olika former av par.

Till och börja med måste vi klargöra att varje par ser olika ut och att i varje förhållande finns det olika förhandlingar och kontrakt som båda individerna skall godta. Emellertid så finns det olika parrelationer. I en del relationer finns det en mer dominant och styrande person i förhållandet där den andra personen får ge vika för dennes förhandlingar. Detta behöver inte vara påtvingat, utan kan lika gärna vara förhandlingar som varken den ena eller den andre partnern har tänkt på. Det har helt enkelt öbara blivit såö. I en sådan relation där det är tydligt vem som är dominerande så kan det uttryckas på följande sätt:

öA begränsar B:s utrymme, A lägger beslag på B:s rörelsefrihet, A tar plats på B:s bekostnadö (Friberg, s. 86).

Citatet har använts av Hirdman för att förtydliga maktrelationerna mellan könen i olika rum. Men vi skulle vilja påstå att det lika gärna kan tillämpas på andra grupper, på exempelvis föräldrar respektive barn, eller på två vänner som bor tillsammans. Det handlar således om vem av följande personer som får makten i rummet. A kanske inte orkar städa, vilket leder till att B får städa och B får på det sättet mindre tid för sig själv.

Hirdman talar även om *genuskontrakt*, det är ett kontrakt mellan kvinnor och män i samhället i form av förpliktelser, skyldigheter och rättigheter. Män och kvinnor har således ett förväntat beteende i samhället. Det traditionella genuskontraktet innebär att mannen skall ta hand om och försörja kvinnan, medan kvinnan skall ta hand om hemmet, mannen och barnen (2001). Genuskontrakt kan omskapas och se annorlunda ut under olika årtionden. Genuskontrakten kan avläsas inom varje par och kan uttrycka sig starkt i förhållandet eller knappast märkbart.

Det finns även par som i högre utsträckning försöker jämna ut sysslorna och på det sättet hjälpa sinsemellan till att både A och B får lika mycket tid över: hjälps man åt går allting fortare. En sådan relation kräver kompromisser från båda individerna. Hur förhållandena är i olika par beror på vilka medvetna eller omedvetna kontrakt och förhandlingar som personerna har gjort upp med varandra. En aspekt då att fokusera på kring parrelaterade studier är den fria tiden; hur mycket fri tid har egentligen båda individerna i paret?

Harbermas (1968) i Åquist bok (1992), talar om olika typer av handlande som han kallar för ändamålsrationalitet, och ansvarsrationalitet. *Ändamålsrationalitet* handlar om när en person handlar för att uppnå ett specifikt mål. *Ansvarsrationalitet* innebär att personen handlar på ett visst sätt för att den ansvarar över ett visst område. Men Harbermas nämner även det *kommunikativa handlandet*, som handlar om när flera personer förväntar sig saker av varandra. Dessa förväntningar kan vara normbaserade. Det kommunikativa handlandet är alltså en interaktion mellan personer. Det kommunikativa handlandet skiljer sig från ändamålsrationalitet och ansvarsrationalitet på det sättet att det inte är en, utan flera personer som delar på samma ansvar. Ett exempel kan vara diskning, som kan ses som en ansvarsrationalitet: för att kunna äta så måste det finnas rena tallrikar, på det sättet blir diskning ett ansvar. Om en person bor själv, så måste personen själv diska för att tallrikarna ska bli rena och den skall kunna äta. Personen har själv ansvar över diskningen. Är det två samboende i ett hushåll, där båda smutsar ned tallrikarna så blir diskningen bådas ansvar, så vida inte paret har kommit överrens om att en person skall diska. På så sätt kan man se det som så att det inte blir någon konflikt när en person är ensamstående: den har inget val och måste ta ansvar. Är man samboende blir det emellertid inte så självklart, då måste en överrenskommelse ske över diskningen.

4. METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

4.1 Metod

För att ha möjlighet att uppfylla vårt syfte och besvara våra frågeställningar valde vi en induktiv metod med dagböcker som hjälpmedel. Vårt syfte och våra frågeställningar krävde att vi använde oss av en viss metod för att kunna svara på det vi ville ha fram. Vi var dessutom tvungna att undersöka de utvaldas aktivitetsmönster, vilket innebar att vi måste vi ta reda på vilka aktiviteter de gjorde under veckan. Detta löste vi genom att dela ut varsin dagbok till respondenterna som de skulle fylla i under en veckas tid. De fyllde i de sysslor de gjorde på sin fria tid, under en veckas tid med tidsangivelser, platsen de gjorde det på och vad de gjorde. Den fria tiden definierar vi som tiden då du inte är på arbetet eller utför en syssla som ger dig ekonomisk vinning. Arbete inom hemmet så som hushållssysslor räknar vi alltså som den fria tiden. Studien avser de aktiviteter som respondenterna prioriterar på den tiden då de inte är på arbetet. Även om de inte vill prioritera vissa aktiviteter, exempelvis städning, diskning osv.

Genom att vi använde oss av två frågor (vad gör du, var är du?) och tidsangivning i dagböckerna så kunde vi senare enkelt analysera och föra över de data vi fick till uppsatsen. Dagboken hade dessutom ett kommentarfält där respondenten själv fick fylla i en kommentar till aktiviteten. Vi var inspirerade av Åsa Westermarck när vi valde metod till vår studie. Hon använde sig av ungefär samma metod när hon gjorde sin studie i Colombia (se kap.2). Hon använde visserligen två dagböcker för samma syfte, men eftersom vår studie är mindre än Åsas så tyckte vi att det räckte med en dagbok fast med kommentarfält som öreflekterande dagbok. Även Eva Thulin uppmuntrade oss till att använda dagböcker som metod för att få reda på vad personerna gjorde under veckan. Även hon har använt metoden på ett framgångsrikt sätt. Det är en bra metod att använda eftersom respondenterna kan ha med sig dagboken var de än är. De behövde bara skriva ut den och sedan kunde de fylla i den när de utförde aktiviteten. Därför är metoden bättre än exempelvis intervjuer då man talar med respondenten på telefon dagen efter eller på kvällen. Respondenten kan då ha glömt bort vad hon gjorde under dagen och informationen riskerar således att bli knapphändig.

Dagböckerna innehöll ett kommentarfält som skulle motsvara öreflekterande dagböcker för att få en djupare insikt i orsaken till deras aktiviteter. Respondenterna fick själva välja vad de ansåg som viktig information att lägga till i kommentarfältet. Om de exempelvis utförde två aktiviteter samtidigt kunde de skriva: öSåg på TV och stickadeö. Just den biten av dagboken verkade inte fungera så bra för det var endast två respondenter som verkligen fyllde i kommentar. Generellt så var männen mycket sämre än kvinnorna på att fylla i dagbok och ingen man skrev kommentarer till dagböckerna. Männen fyllde i dagböckerna mer detaljerat de första två eller tre dagarna och sedan lite slarvigare. Kvinnorna fullföljde sitt åtagande och fyllde i dem klanderfritt hela veckan. Överlag så fick vi den informationen vi ville ha från respondenterna och det blev en bra grund till att göra tidsgeografiska kartor som visar aktivitetsmönstret för de olika personerna. Studien är framtagna med hjälp av kvantitativa metoder fast med kvalitativa influenser så som fältet för kommentarer i dagboken där respondenten själv kunde fylla i antingen tankar och reflektioner eller anledningen till aktiviteten. Dagboken var med andra ord enkel att fylla i för respondenterna samt att de själva fick välja vad de vill fylla i och inte fylla i. En del saker kan vara svåra att komma ihåg och därför kunde respondenten fylla i det han eller hon själv mindes. Dagboken med den enkla strukturen (vad gör du? var är du? samt kommentar) var också lättare för oss att läsa av och skriva om in i ett tidsgeografiskt datorprogram (Vardagen 2011).

Tidsgeografin är ett bra hjälpmedel när det kommer till att belysa människans vardag och den här metoden gör det möjligt för människor att själva se varför tiden inte räcker till eller varför vissa aktiviteter sker på en viss tidpunkt (Åquist, 1992).

Arbetet analyserades ständigt under studiens gång. Detta för att vi inte skulle missa någon aktivitet som de deltagande respondenterna hade fyllt i. Den informationen vi fick från dagböckerna fördes sedan in i datorprogrammet öVardagenö som är framtaget av Kajsa Ellegård och Kersti Nordell (2011). Datorprogrammet gav oss möjligheten att enkelt föra över informationen från dagböckerna till att skapa tidsgeografiska kartor med aktivitetsansatsen som utgångspunkt. Programmet hade egna inmatade aktiviteter där varje aktivitet avsåg en viss kod. Koderna för varje aktivitet knappade vi in efter vad som stod i respondenternas dagböcker. I programmet kunde man även knappa in koder för platser och samvaro. När all information registrerades i programmet så presenterades en graf över dagen och statistik för hur ofta vissa aktiviteter förekom och hur stor andel av dygnets timmar som de upptog. På så sätt fick vi genom programmet fram exakta data över hur respondenternas vardag såg ut och vilka aktiviteter de prioriterade. Utifrån det kunde vi enklare analysera deras vardag och hur de valde att spendera sin fria tid. Efter att alla dagböcker var ifyllda i datorprogrammet kunde vi sedan dra generella slutsatser över respondenternas vardagar. Då utgick vi från den statistik som datorprogrammet automatiskt försedde oss med. Statistiken och de tidsgeografiska kartorna är resultatet av själva studien.

4.2 Metodteknik

Sex respondenter utrustades med var sin dagbok som innehöll två frågor, tidsangivelse, dag och ett kommentarfält.

Måndag	Vad gör du?	Var är du?	Kommentar
Tid			

Figur 4. Dagbokens utseende.

Instruktionerna till respondenterna var enkla och tydliga. De skulle fylla i alla aktiviteter de gjorde under en veckas tid utom vad de gjorde på arbetet eller öpa grundö av arbetet då det inte matchade vårt syfte. Vi var noggranna med att betona vikten av att de skulle dokumentera alla aktiviteter, hur små de än var och hur lång eller kort tid de än tog. Respondenterna skulle sedan skicka in sina dagböcker för varje dag de fyllde i dem. Detta för att vi skulle spara tid när vi förde in informationen i datorprogrammet (Vardagen 2011) för analys.

4.3 Urval

Respondenterna som har valts ut för att delta i den här studien har valts utifrån vissa kriterier. Vi har valt att fokusera på heterosexuella par som lever tillsammans i Sveriges tre största städer (Stockholm, Göteborg, Malmö). Att de lever i liknande städer är en fördel då alla har ungefär samma förutsättningar för aktiviteter under sin fria tid. Att alla paren är heterosexuella har sin enkla förklaring i att de motsvarar vårt syfte och frågeställningar. Det hade varit komplicerat att studera skillnader mellan könen i samkönade förhållanden. Att de skall bo i större städer valde vi för att respondenterna skall ha likartade utbud och tillgänglighet till resor och fritidsaktiviteter. Alla ska dessutom vara förvärvsarbetare.

Vi har valt ut par som vi själva har en personlig relation till. Detta eftersom det var svårt att få andra att ställa upp på studien. Vi ringde till de utvalda och förklarade vårt ärende och frågade om de var intresserade av att ställa upp i studien. Någonting som alla ställde upp på. Vi anser att det var en fördel att vi känner respondenterna då vi säkerställde att de fyllde i dagboken samt att vi inte fick något bortfall. Både vi och respondenterna kunde enkelt höra av sig med frågor kring studien och vi kunde enkelt få tag i respondenterna om vi ville någonting. Nackdelen kan vara att vi omedvetet påverkade resultatet i analysen och i vår tolkning. Eftersom vi känner dem så fanns det en risk att vi skulle tolka in saker eller tolka bort vissa aktiviteter som de har fyllt i. Dock så har vi vidtagit åtgärder för att minska risken för att vi skulle påverka respondenterna så som total objektivitet i tolkning och analys, datorprogrammet övardagenö som vi har fört in dagböckerna i och instruktioner till respondenterna (se bilaga 1). Vi är medvetna om att vi trots vidtagna åtgärder kanske ändå har påverkat respondenterna undermedvetet.

Vi har även varit noga med att betona vikten av objektivitet när respondenterna fyller i dagboken. Vi påtalade noga att dagboken är individuell och att det öinte är en tävlingö. Eftersom vi jämförde aktiviteter var det viktigt att även de minsta aktiviteterna blev noterade i dagboken. Den informationen tycks inte riktigt ha framkommit till alla respondenter då vissa har fyllt i allt de gjort och vissa har prioriterat de som de själva tycker är viktigt. Men med den här metoden kan man som forskare aldrig vara helt säker på att respondenterna svarar korrekt eller ärligt. Därför får man ta till vara på den informationen man får fram av respondenterna. Deltagarna har inte blivit lovade någon ersättning för deltagandet.

Ett av paren som var med i studien har barn. Dock så är barnen vuxna och inte särskilt beroende av föräldrarna. Deras artonåriga son bor dock kvar hemma. Han sköter sig själv men påverkar naturligtvis miljön för paret. Det kan exempelvis handla om att föräldrarna måste plocka undan efter honom eller laga mat till honom. Vi är medvetna om att barn kan spela roll för hur man prioriterar sina aktiviteter och att det i sin tur påverkar utfallet av studien. Dock så framgick det inte i dagböckerna från det paret som har barn att de hade öpassat upp honomö eller utfört aktiviteter på grund av honom. Däremot kan parets könsroller påverkas av det faktum att de har barn. Eva Thulin (personlig kommunikation 3-januari, 2012) påpekade att relationen ofta förändras när ett par får barn och de klassiska könsrollerna blir tydligare. Att mamman tar hand om barnen medans pappan förvärvsarbetar. Dessa mönster kan enligt Thulin fortfarande finnas kvar även efter barnen har blivit oberoende av föräldrarna. Därför påverkas studien av faktumet att alla par befinner sig i olika faser i livet och med olika könsroller inom förhållandet.

Det är också relativt stor åldersskillnad mellan paren. I det yngsta paret är båda 25 år gamla (par nummer 1), det andra paret (par nummer 2) är 30 respektive 33 år gamla och det sista paret (par nummer 3) är 48 och 46 år gamla. Åldersskillnaderna mellan de olika paren ansåg vi

vara en intressant sak att studera eftersom en av våra frågeställningar handlar om ålder och jämställdhet. Logiskt sett borde det vara så att de yngre paren är mer jämställda än de äldre då samhället i stort strävar efter att nå jämställdhet och de borde vara uppfostrade i skolan att ta hänsyn till de frågorna. Samtidigt kan man aldrig utesluta de personliga övfallen som respondenterna har inom sina relationer. Exempelvis att de har kommit överrens om vem som gör vad i hemmet. Då kan det framstå som att paret är väldigt ojämnt inom vissa områden men mer jämnt inom andra.

Olika personers projekt och aktiviteter kan se mycket olika ut beroende på vilken fas de är i livet, ekonomisk status eller om man har barn (Thulin Eva, Ungdomars virtuella rörlighet, s. 44, 2004). Exempel på detta kan vara inkomstbegränsning eller tidsbegränsning. Alla tjänar olika mycket pengar och för vissa innebär det att man inte har råd att röra sig i rummet eller mellan rum. För vissa innebär det dock tvärt om och det är viktigt att vara medveten om när man analyserar resultatet.

Nedan följer en kort presentation av paren:

Det första paret eller *ödet unga paretö*, är både kvinnan och mannen 25 år gamla. De är nyutexaminerade och har precis kommit ut på arbetsmarknaden. Kvinnan arbetar med bokföring och mannen med marknadsundersökningar och fastighetstransaktioner. De är ogifta och har heller inga barn. De har varit tillsammans i ca två år. Både kvinnan och mannen har körkort, men bara kvinnan har tillgång till cykel.

Det andra paret eller *ö mellanparetö*, bor i centrala Stockholm, båda är journalister och jobbar med områden som nyheter och kultur. De är mitt uppe i sina karriärer. Kvinnan är 33 år gammal och mannen är 30 år gammal. De är ogifta och har heller inga barn. De har varit tillsammans i fyra år. Båda har körkort men de har dock inte tillgång till bil. Här har både mannen och kvinnan tillgång till cyklar.

Det tredje paret eller *ödet äldre paretö*, bor i centrala Malmö. Mannen är målare och kvinnan är försäljare i en bokhandelsbutik. Båda två har lång arbetserfarenhet och har arbetet sedan de slutade skolan. Kvinnan är 46 år gammal och mannen är 48 år gammal. Kvinnan har körkort och har tillgång till bil och cykel. Mannen har inte körkort men däremot tillgång till moped och cykel. De har två barn, ett som är 18 år gammal och bor hemma, samt ett som är 21 år gammal och bor på annan ort.

Parens livsfaser både arbetsmässigt och relationsmässigt kan påverka resultatet. Det kan finnas anledning att tro att de två yngre paren strävar mer mot framgång inom arbetslivet medan det äldre paret har större delen av sitt yrkesliv bakom sig.

4.4 Begränsningar

Metoden är begränsande på så vis att vi aldrig vet helt säker om respondenterna har fyllt i dagboken korrekt eller inte. Det finns alltså utrymme för personerna att förfina eller fabricera aktiviteterna i dagboken (Åquist, 1992). Detta för att framställa sig själv på ett mer smickrande sätt. Vi har även en tidsbegränsning. Dygnets timmar och studiens längd kan ses som begränsningar för att få fram ett resultat. Vi har begränsat studien till en vecka och även inriktat oss på den fria tiden av dygnet. Antalet deltagare är också begränsat beroende på svårigheter att hinna göra en större studie samt att övertala folk att ställa upp på studien. Metoden vi har valt är begränsande i sig eftersom dagbokens innehåll (vad gör du? var är

du?). Det ger lite utrymme till egna reflektioner från respondenterna även om kommentarfältet är menat för den typen av dokumentation.

Dock så skulle man kunna använda sig av andra metoder i liknande studier. En metod skulle kunna vara att dela ut två sorters dagböcker till respondenterna. En dagbok med kategorier där de fyller i när och vad de gjorde och en dagbok där de själva får beskriva vad de har gjort under dagen. I beskrivningen skulle det framkomma information om respondentens egen syn på sysselsättningen, exempelvis om det var en ansträngande syssla eller om det var tillfredsställande syssla. Den här metoden är ganska lik vår metod även om vi endast delar ut en dagbok. Respondenternas egna reflektioner får större utrymme i den här metoden än i vår. Något som skulle kunna påverka tolkningen och analysen av resultatet.

En annan metod som egentligen avser ett annat syfte men som skulle kunna fungera för den här typen av studier är användandet av GPS (global positioning system). Den typen av utrustning skulle ge svar på exakt var och när respondenten befinner sig i tid och rum. Denna metod har använts inom fotbollen då man utrustar spelarna med GPS i skorna och efter matchen kan man se hur och var de har rört sig på planen. Man kan även mäta hastighet och hur långt de har sprungit. Denna typ av information skulle främst vara användbar för att förklara rörelsemönster och inte aktiviteter eller de bakomliggande projekten och syften för rörelsen. Men om man använde sig av en reflekterande dagbok också så hade man kunnat få fram information om varför man rörde sig som man gjorde. Detta skulle dock inte motsvara vårt syfte helt samt att vi ej har tillgång till den typen av teknik så metoden är oanvändbar för oss.

Ytterligare en metod skulle kunna vara att intervjua respondenterna i efterhand om vad de har gjort och på vilken plats de har gjort det. Då är det lämpligt att man intervjuar respondenten via telefon antingen på kvällen eller på morgonen och frågar vad de har gjort under dagen/dagen innan. Då fyller forskaren själv i respondentens aktiviteter och slipper således förlita sig på att de själva skickar in mail eller brev. Nackdelen är att respondenten ofta har svårt att återge i detalj vad som skett under dagen då de oftast har gjort ganska många saker. Informationen blir därför osäkrare än om man använder dagböcker. Även klockslag och de mindre aktiviteterna så som disk, plock eller promenad riskerar att glömmas bort då de eventuellt sker på rutin av respondenten. Det blir även ett stressmoment för respondenten vid intervjutillfället då denne måste komma ihåg alla aktiviteter och återge det till en forskare som ställer frågor.

5. RESULTAT OCH ANALYS

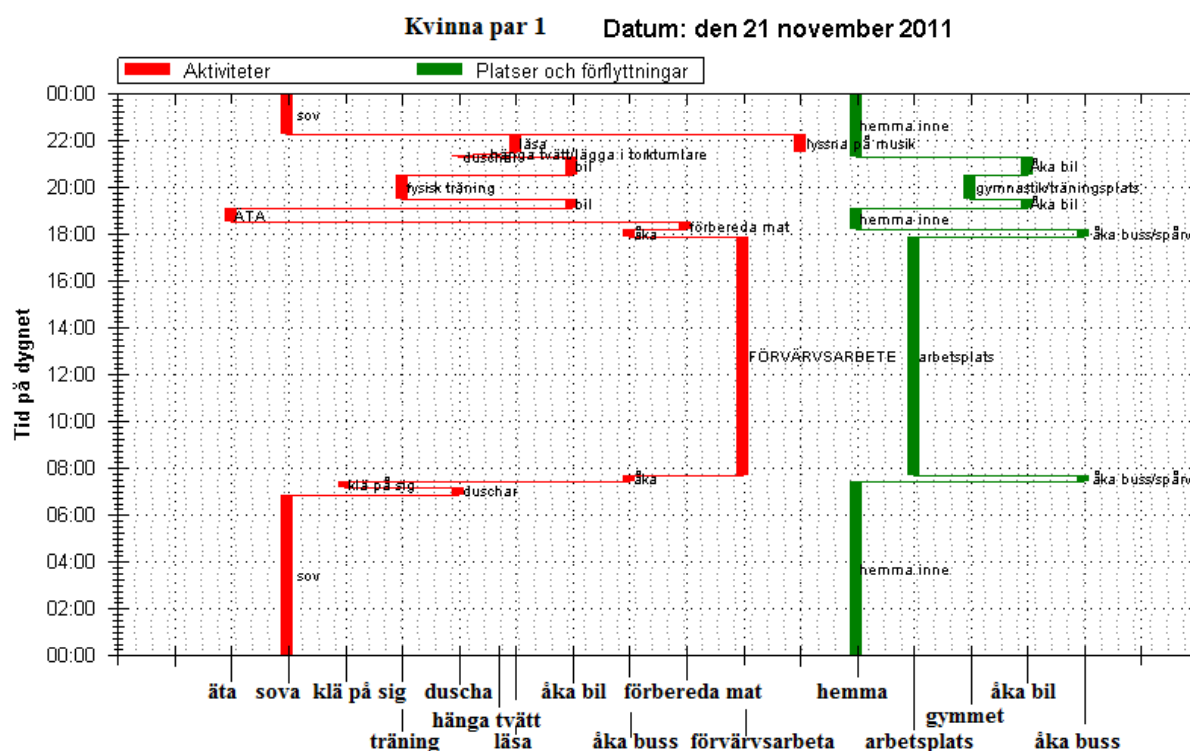
5.1 Introduktion

Analysen utgår från parets aktiviteter. Vi har slagit ihop och analyserat hur många gånger aktiviteterna förekommer. Detta är gjort med hjälp av datorprogrammet övardagenö som fungerar som ett inmatningsprogram där man knappar in vilka aktiviteter de har genomfört och vilken tid de har gjort dem. Sedan skapar programmet en tidsgeografisk karta automatiskt. Vi kommer presentera resultatet i form av individbanor både för männen och för kvinnorna. Individbanorna som presenteras representerar en övanligö dag i respektive respondents vardag. Vi har alltså jämfört dagarna och sedan valt ut den dagen som vi anser är mest representativ i sammanhanget. Presentationen inleds i parordning med det yngsta paret först och det äldsta paret sist. Vi följer deras individbanor från det att de vaknar på morgonen tills det att de går och lägger sig på kvällen. Efter presentationen av respektive kön jämförs skillnaderna och likheterna i kvinnan och mannens vardag. Slutligen analyseras resultaten och resultaten jämför både mellan männen och kvinnorna samt mellan paren.

5.2 Par nummer 1: Det unga paret

Par nummer ett är båda 25 år och bor i centrala Göteborg. Vi presenterar här en respondents aktivitets- och rörelsemönster i taget och vi presenterar kvinnan först:

Hon lägger sig klockan mellan klockan 22:00-23:00, vaknar klockan 06:45, hoppar in i duschen, klockan 07:10 klär hon på sig, äter frukost, någonstans mellan 07:25-08:00 åker hon till jobbet via kollektivtrafiken och mellan 07:40-08:20 börjar hon förvärvsarbete. Hon jobbar fram till ca 17:00-18:00, då åker hon tillbaka till hemmet, värmer och äter mat, kollar på tv, läser en stund och lägger sig återigen runt 22:00-23:00. Timmarna emellan dessa aktiviteter har varit aktiviteter som varierat, exempelvis gå på bankett, pyssla, träna. Vanligtvis följer hennes arbetsdagar det här aktivitetsmönstret och vanligast är hemmet och arbetsplatsen de två rum hon tillbringar sin tid i.

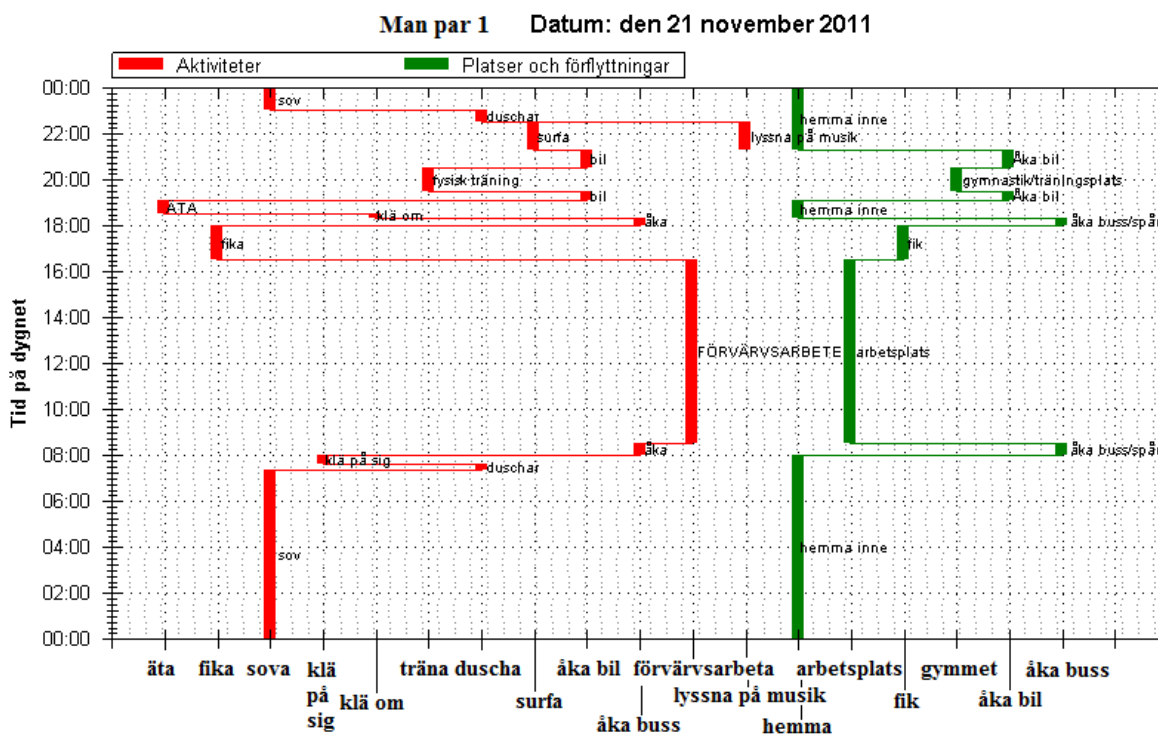
Figur 5, individbana.

Ovanstående karta illustrerar hur kvinnans dag kan se ut. Detta var hennes måndag som bäst presenterar hennes vanor och mönster under en vanlig vardag. Aktiviteterna mellan klockan 18:00 till 22:00 brukar variera mellan olika dagar.

På helgen vaknar hon senare, ena dagen klockan 09:00 och andra dagen 11:30, hon äter frukost, och den enda andra likheten hon hade mellan lördagen och söndagen, var att hon under båda dagarna städade (i större eller i mindre mått). Kvinnan festade på torsdagskvällen, fredagskvällen och lördagskvällen, vilket gjorde att det blev naturligt för henne att söndagen blev en vilodag och skiljde sig åt från lördagen. Därmed rörde hon sig endast inom hemmet under söndagen. På lördagen träffade hon en vän, kollade i klädbutiker och festade senare på kvällen. Därmed rörde hon sig mellan flera rum under lördagen än vad som var fallet för söndagen. Det illustreras på kartan för rum på lördagen som ett zigzagsmönster och på söndagen som ett långt streck för hemmet.

Mannen hade ett liknande vardagsmönster som kvinnan i förhållandet. Han lägger sig ca klockan 23:00, vaknar 07:20, går och duschar, klär på sig, och åker iväg till jobbet via kollektivtrafiken runt klockan 07:40-08:00 och börjar arbeta runt 08:00-08:30, slutar jobbet runt 16:30, åker hem, surfar på datorn, tittar lite på tv och går och lägger sig återigen runt 22:00-23:00. Generellt sett såg hans första dagar i veckan ut på det här sättet. Aktiviteterna mellan dessa klockslag varierade. Det kunde vara att han tränade, fikade, handlade mat eller hälsade på någon. På torsdagen och fredagen börjar vardagsmönstret se annorlunda ut då mannen börjar öföförbereder sig för sin utlandsresa. På torsdagen vaknar han tidigare, åker med tåg till Stockholm, han arbetar på tåget, arbetar på arbetsplatsen i Stockholm, runt 18:00 slutar han arbetet. Då umgås han med vänner och övernattar senare hos en kompis. På fredagen jobbar han lite kortare för att senare ta taxi och åka till flygplatsen. Efter ankomsten går han ut på bar/klubb, återigen med vänner. Således kan vi se att mannens torsdag och

fredag tappar det vardagsmönstret som var fallet för måndag till onsdag. Denna nöjesresa som mannen åker på tillsammans med vänner, bidrar till att han får en rörlig karta för vad det gäller den som illustrerar förflyttningar mellan olika rum. Måndag till onsdag var det främst hemmet och arbetsplatsen som var de mest förekommande platserna mannen vistades i. På torsdagen och fredagen tillringade han mycket mer tid på resande och var således på ötagö, taxiö eller öflygö. Han tillbringade även mer tid med vänner än vad som var fallet för de första veckodagarna.

Figur 6, individbana.

Ovanstående karta illustrerar hur mannens dag kan se ut och gällde för måndagen den 21:a november. Aktiviteterna mellan klockan 16:00 till 22:00 kan variera men huvudsakligen har hans dagar sett ut såhär av de dagar som han tillbringade i Sverige. Eftersom paret tränade tillsammans denna dag så gör det att kvinnans och mannens dag ser likartat ut.

Mannens helg var en riktig önöjeshelgö. På fredagskvällen och lördagskvällen gick han ut på bar/klubb med vänner och åkte tillbaka till hotellet med taxi och somnade runt 05:30-06:30 på morgonen nästkommande dygn. På lördagen vaknade han klockan 11:00 och på söndagen klockan 09:00. Med andra ord fick mannen väldigt lite sömn under helgen till skillnad från de andra dagarna under veckan. Precis som de tidigare dagarna så var det första han gjorde när han vaknade var att duscha. På söndagen vid tolvtiden flög han tillbaka till Sverige och övernattade senare hos partners föräldrar i Stockholm. Vi kan se här att han var på alla andra möjliga tänkbara ställen under slutskedet under veckan förutom i öhemmetö. Därav har han haft en väldigt rörlig karta i vad som illustrerar rum och förflyttningar. Han åt också mycket på restauranger under helgen till skillnad från vardagarna, vilket också är helt naturligt. En nöjesaktivitet som förekom under mannens helg var att han tittade på när landslaget spelade fotboll i en arena, vilket skiljer sig från hans andra nöjen under veckan.

Det fanns aktiviteter under hennes vecka som inte förekom i mannens. Detta var aktiviteter som att ösminka sig, öklä om, öbaka, öläsa, öprata i telefon, östäda, öplocka undan, ökolla i klädfärer, öhänga tvätt och öpyssla. Vidare kunde man se att kvinnan i paret hade som vana att äta frukost på morgonen, vilket inte framgick i mannens aktivitetschema. Det framgick i kvinnans aktivitetsmönster att hon gjorde mer rörelser i form av aktiviteter och gjorde sådana nämnda aktiviteter. Hennes kartor illustrerar således mer rörelser i form av aktiviteter än vad de ger rörelser i form av rum och plats. Kvinnan befinner sig i en och samma stad veckan ut. Kvinnan var på bankett under veckan. Detta är en aktivitet som skulle kunna klassas som avvikande och sker mer sällan än utgångar och vanliga fester. Det är mer förekommande att kvinnan gör fler aktiviteter inom ett och samma rum och mer sällan att hon gör aktiviteter som innebär att man måste byta rum. Det rör sig om aktiviteter som att promenera, åka bil, buss, tåg osv. Kvinnan har alltså gjort flera aktiviteter kopplat till hushållet än mannen, vilket bekräftar den tidigare forskningen om att kvinnan oftast gör mer hushållssysslor. Kvinnan kollade även i klädfärer och sminkade sig, vilket även här klassas som ökvinnliga aktiviteter. Således kan man se könsskillnader i den fria tiden. Kvinnan åt mycket hemma och lagade mat/bakade ofta, och den fria tiden präglades, förutom detta, av nöjen inom hemmet, avkopplande, som att läsa, titta på tv och lyssna på musik. På helgen däremot, kunde man se att kvinnan sov mer procentuellt i förhållande till dagarna än under vardagarna, samt att hon sov mer under helgen än mannen. De sov däremot ungefär lika mycket under vardagarna. Kvinnans helg var ölugnare än mannens, en dag tillbringade hon i hemmet och gjorde därmed fler hushållssysslor (städa, plocka undan) och nöjen/avkopplingar så som titta på tv, surfa. Hon festade, träffade vänner, gick ut på bar/klubb, festade på vin/öl/sprit, men inte i den omfattningen som mannen gjorde under sin utlandsvistelse. Detta gör att kvinnans vecka kan klassas som ökvinnnotid.

Det som däremot gick att avläsa på mannens aktivitetsmönster, var att han arbetade mer och sov mindre under samma vecka, mer tid spenderades också på resande. Det här berättar om hur respondenterna använder sin fria tid. Hans utlandsbesök förutsatte mer tidsåtgång på resande. Han använde sig av flera olika färdmedel: kollektivtrafik, bil, taxi, flyg och tåg under en och samma vecka. Det framgick i hans aktivitetsmönster att han surfade mycket av sin fria tid. Det som förekom i mannens vecka och som inte förekom i kvinnans var aktiviteter som öfika, öspontan besök, öhandla mat, öpacka, öåka tåg, öåka taxi, övila, ötitta på fotboll, öelektroniskt ärende, öhämta en sak. Således kan man se att mycket av mannens aktiviteter var just resande, och det enda som han gjorde som bidrog till hemmet, var att inhandla mat, som inne förekom i kvinnans aktivitetschema. Att mindre tid spenderades på det här är inte underligt med tanke på den lilla tiden som mannen tillbringade i hemmet. Hans geografiska räckvidd sträckte sig mellan olika städer och olika länder. Mannens aktivitetschema skiljer sig från kvinnans på så sätt att hans aktivitetsmönster ofta medför en rörelse mellan olika rum. Han gör sällan många aktiviteter i samma rum, utan många aktiviteter mellan rum. Detta märks på vilka platser han exempelvis tillbringade nätterna, t. ex på hotell, hemma hos en vän eller hos partners föräldrar. Man kunde även se hur mannen kunde vid några tillfällen förvärvsarbeta på tåget, eller hemmet, vilket inte var fallet för kvinnan. Det finns studier på att män sitter oftare vid datorn än kvinnor, vilket också bekräftades i det här fallet. Mannen tittade även på fotboll på en arena, vilket tidigare har nämnts varit en ömanlig plats, som ofta domineras av män. Således var dessa aktiviteter könskodade. Även den tidigare forskningen om att män reser allt längre sträckor bekräftas i denna studie. Kvinnan spenderade mer tid i hemmet och mannen mindre tid i hemmet. Eftersom vardagarna och helgerna skiljer sig drastiskt, så kunde man se på kartorna att mannen hade med nöjesevent utanför hemmet under helgen (exempelvis kolla på fotboll i en

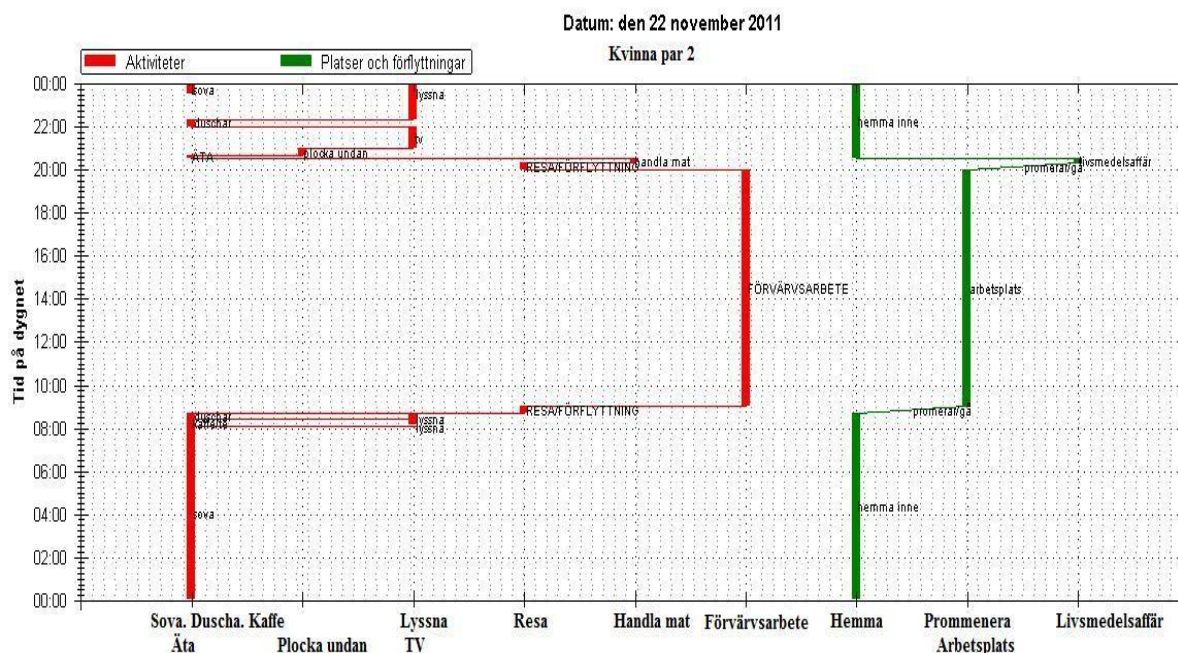
arena, eller att gå ut på bar/klubb). Under vardagarna gjorde mannen fler nöjen som tillhör hemmet, och oftast mer övankopplandeö sysslor, som att surfa, se på tv och lyssna på musik. Både helgen och vardagarna förutsatte mycket förflyttningar. Mannens veckodagar och sysslor skiljer sig drastiskt åt och kan klassas som ömanstidö.

Paret hade många gemensamma intressen vilket avspeglar sig i deras likartade aktivitetsmönster. Deras likartade aktivitetsmönster berodde på faktorer som att båda använde sig av kollektivtrafiken, båda jobbade från morgon till eftermiddag, de gick och lade sig samtidigt samt att de åkte bil till gymmet och tränade tillsammans. Båda respondenterna brukade ibland sitta att surfa, titta på tv och lyssna på musik. På helgen kunde man se stora skillnader i deras rörelsemönster. Att deras aktivitets- och rörelsemönster förändrades under helgen, var av naturliga skäl, då mannen i förhållandet åkte utomlands. Båda hade som intressen att festa, även om paret gjorde det på skilda håll, det kunde göra sig i uttryck på att båda fyllde i att de festade på vin/öl/sprit, att båda gick ut på bar eller klubb, och att båda umgicks med vänner.

5.3 Par nummer 2: Mellanparet

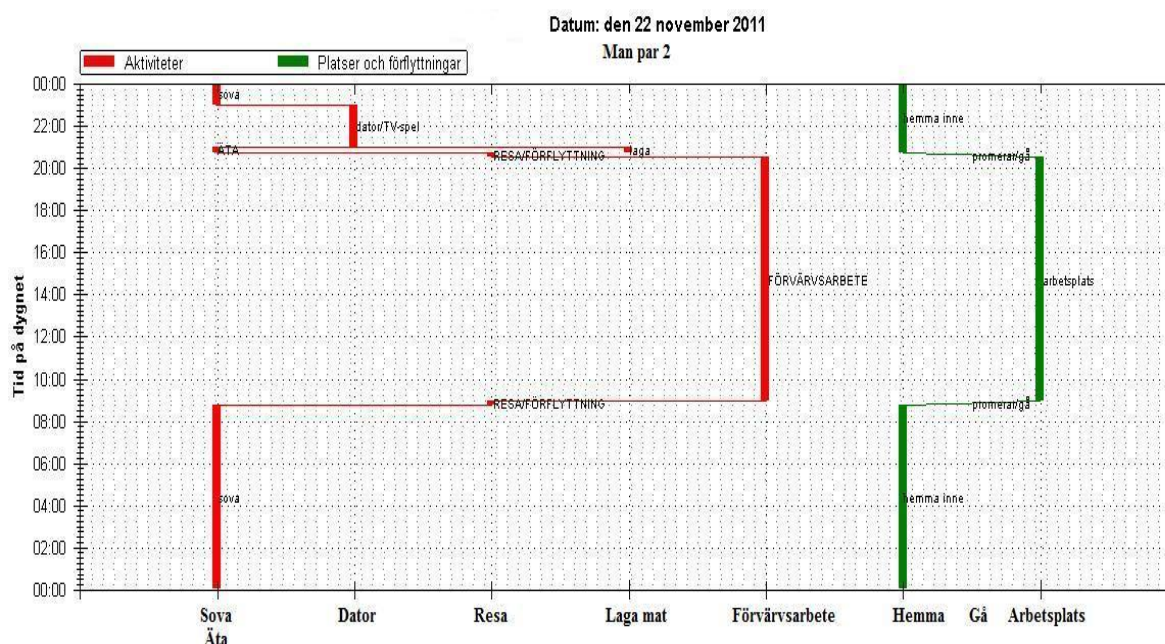
Par nummer två bor i centrala Stockholm och är 33 och 30 år. Båda har framgångsrika karriärer inom media och journalistik som de är mitt uppe i. Det syns tydligt på tidsdiagrammet att de lägger mycket tid på sina respektive arbeten. Något som får konsekvenser för valet av fritidsaktiviteter.

Kvinnans typiska vardag startar vid 08:00 varje dag med att hon vaknar och sätter på radion. Därefter kokar hon kaffe/gör frukost till henne och sin partner. Om de hinner så äter de tillsammans, men ofta så äter hon själv. Efter hon har ätit så duschar hon eller tvättar av sig, plockar undan och diskar. Sedan går hon till jobbet vid 08:40 ó 08:50 ó tiden. Mellan 09:00 ó 18 eller 20:00 arbetar hon. Sedan promenerar hon hemåt och vissa dagar handlar hon mat på vägen hem. Värt att notera är att hon går till arbetet varje dag. Det skulle kunna tolkas som kompensation för att hon inte tränar på gym. Väl hemma så äter hon. Antingen med sin partner eller själv. Under veckan som vi studerade henne lagade hon ingen mat från grunden, utan värmdde endast soppa en dag. De andra dagarna åt hon färdigmat eller mat som hennes partner hade lagat. Hon äter ofta i soffan där hon lagt sig när hon kommit hem från arbetet. Då kan antingen TV:n eller radion vara påslagen. Efter maten tittar hon på TV eller sitter vid datorn. Tiderna för aktiviteterna varierar för varje dag beroende på när hon slutar arbetet. Men aktiviteterna är ungefär densamma varje vardag. När hon har tittat på TV eller suttit vid dator en stund så plockar hon undan och diskar tallrikarna. Efter det så återgår hon till datorn eller TV:n en stund. Vid den här tidpunkten syns ett mönster i hennes aktiviteter. Hon spenderar mer egentid efter ca 20:30 tiden. Vid den tiden brukar hon vanligtvis duscha, surfa eller spela spel. Hon avslutar dagen och går och lägger sig mellan klockan 22:00 ó 23:30 (se figur 7).

Figur 7, individbana.

Mannens dag startar mellan klockan 08:00 och 08:30 med undantag från en dag då han gick upp 06:30. Det framgår ur hans partners dagbok att han blir väckt av henne och blir serverad kaffe vid 08:10 tiden. Men det har inte framgått ur hans egna dagböcker. Han spenderar väldigt lite tid i hemmet på morgonen och går till jobbet mellan klockan 08:30 ó 08:45. Han promenerar vanligen till arbetet om han inte ska jobba i öfältö då han använder kollektivtrafik. Mannens arbetstider varierar kraftigt men han börjar vanligen klockan 09:00. Det finns ingen bestämd tid då han slutar arbetet då han har angivit olika tider för varje dag. Men någon gång mellan 18:00 ó 21:30 slutar mannen sitt arbete officiellt. Dock så arbetar han ofta hemma på kvällarna och är alltid tillgänglig via telefon eller mail. På vägen hem från arbetet handlar han mat lika många dagar som han inte gör det. När han väl är hemma lagar han mat två av dagarna då undersökningen gjordes. De andra dagarna åt han färdigmat eller hämtmat. Tiderna för när han brukar äta middag varierar från dag till dag beroende på när han slutar jobbet. Efter middagen sitter han vanligtvis framför datorn och surfar eller tittar på TV tills att han går och lägger sig mellan klockan 23:00 ó 24:00.

Figur 8, individbana.

Kartorna är hämtade från respondenternas vardag den 22 november 2011. Ser man till parets aktivitetsmönster så skiljer de sig visuellt. De är utvalda eftersom de representerar veckan som undersökningen gjordes väldigt bra. Det förekommer visserligen små variationer i vilka aktiviteter som de sysselsätter sig med men principen är densamma varje dag under veckan.

Kvinnan rör sig mer mellan aktiviteter inom hemmet än mannen. Hennes mönster är därför spretigare än mannens, och hon utför fler hushållssysslor än sin partner. Men ser man till platser och förflyttningar så ser deras mönster likadana ut med undantag från att kvinnan gick till livsmedelsbutiken och handlade under den här dagen, något som båda gör lika ofta.

Generellt för det här paret är att vardagen kretsar kring deras arbete och aktiviteterna styrs av jobbet. De vaknar ungefär samma tid varje dag och går till sängs ungefär samma tid varje kväll. De har visserligen fasta arbetstider också men är alltid tillgängliga för jobb via mail eller telefon. Det kan handla om att ringa upp en person långt efter arbetstid och göra en intervju eller att kontrollera ett tips som inkommit sent på kvällen.

Tittar man lite noggrannare på hur de fördelar sina aktiviteter under veckan så är det tydligt att kvinnan i förhållandet utför mer hushållsaktiviteter (städa, plocka undan, diska osv.) än mannen. Det går åt relativt mycket tid för kvinnan att tillreda frukost, plocka undan och diska. Vad som inte framgår från parets dagböcker eller i studien över lag är hur regelbundet de städar, diskar osv. Under den här veckan utförde kvinnan en enda så kallad storstädning. Storstädning innefattar damsugning, disk, plock och damning. Vad som däremot förekom oftare i dagboken var att kvinnan oftare än mannen lagade frukost och plockade undan disk. Dessa aktiviteter sker oftast på morgonen och åsidosätts med jämna mellanrum då de måste iväg till arbetet. Det förefaller så som att de är stressade på morgonen för oftast hinner de inte diska eller äta i lugn och ro. I dagböckerna har de fyllt i ett tidsspänn på en kvart där de har ätit, tvättat sig, sätt på sig kläder och sedan gått till arbetet. Av det kan man dra slutsatsen att de prioriterar att gå upp lite senare istället för att ta god till på sig att äta, duscha och plocka undan.

När de kommer hem från jobbet så äter de oftast direkt. Man kan tydligt se hur aktivitetsmönstret inriktar sig på mat när de slutat jobbet för dagen. Oftast går någon i paret och handlar eller köper färdigmat på vägen hem. Under veckan som studien genomfördes lagade paret inte mat från grunden mer än två gånger. Resten av middagarna bestod i antingen färdigmat som man värmer eller hämtmat. Det framgår av kvinnans dagböcker som var mer reflekterande än mannens.

Gemensamt för kvinnan och mannen i det här paret är att aktiviteterna på kvällen oftast går ut på att göra saker som inte kräver särskilt mycket fysisk ansträngning. När de kommer hem från arbetet och när de har ätit så är det mycket egenomsorg, tv eller dator som gäller. Även fast de bor i centrala Stockholm och utbudet av restauranger, kaféer, teater och bio är väldigt stort så spenderar de mestadels sin lediga tid i hemmet.

Den helgen då studien genomfördes spenderade paret hos släktingar i Östersund. Och väl där så gick de på festligheter samt varvade ner i tempo med långa promenader, stillsamma aktiviteter inomhus och samvaro med nära och kära. Aktivitetsmönstret ser annorlunda ut på helgen för paret. De umgås mer med vänner/släktingar samt festar och är vakna sent på natten.

Parets gemensamma aktiviteter var sällan eller aldrig hushållsarbete. De ägnade den tid de hade med varandra till att umgås, titta på tv eller äta ihop. Frukosten förtärdes tillsammans i mån av tid.

Egentid verkar vara en annan sak som paret värderar högt. Det förekom relativt ofta aktiviteter som är självcentrerade och gick ut på att ta vara på sig själv eller att underhålla sig själv. Exempelvis så förekom det att kvinnan lade sig i soffan och bara vilade eller filosoferade ett tag för sig själv. Desamma gäller för mannen då han kunde spendera sin tid i sängen med sin dator. Då ögoogladeö han oftast eller bara surfade runt på olika sidor. Sådana aktiviteter räknas som egenomsorg och kan gå ut på att samla sina tankar, energi eller vila upp sig bara. Därför blir det en viktig aktivitet. Det kan vara så att andra aktiviteter åsidosätts eller bortses helt på grund av egenomsorgen. Det blir således en restriktion såväl som en tillgång att spendera en stund för sig själv om dagen. Ibland ingår egenomsorgen i andra aktiviteter så som lyssna, äta eller kanske se på tv.

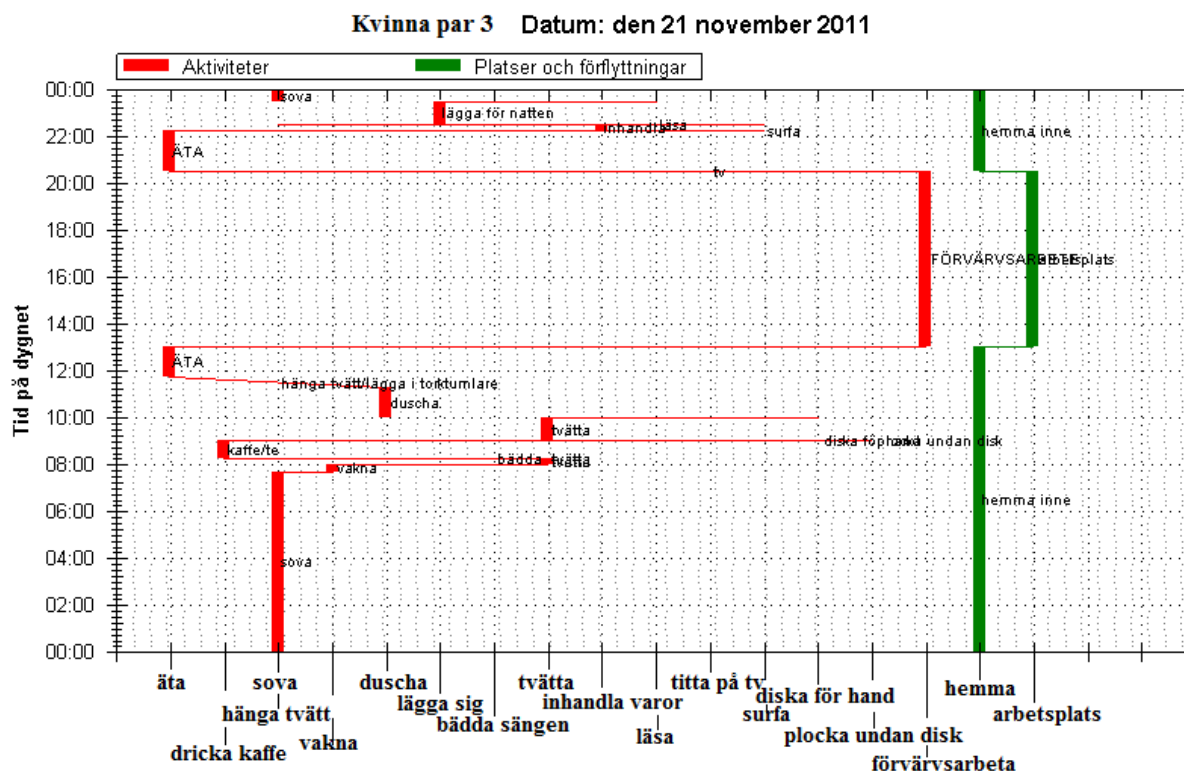
Det framgår av aktivitetsmönstret hos mannen att hans morgonvanor är väldigt tidspressade då han ofta får frukost serverad till sig men ändå måste skynda till arbetet. Ibland så är han tvungen att äta på vägen till arbetet och det händer att han försover sig. Kvinnans dagbok vittnar även om detta då hon upprepade gånger nämner att hon fick väcka sin partner och att han inte hann äta med henne på morgonen.

5.4 Par nummer 3: Det äldre paret

Följande par är också det paret som har haft störst skillnader i aktivitetsmönstret mellan kvinnan och mannen. Mannen är 48 år och kvinnan är 46 år och bor i centrala Malmö.

Kvinnan började sin vardag genom att vakna mellan 07:40 - 09:00 på morgonen. Direkt efter det hade hon som vana att dricka kaffe och bädda sängen. Kvinnan jobbade måndag, tisdag och torsdag men inte på onsdagen och på fredagen, vilket gör att hon inte hade en lika ötydlig och upprepande struktur på vardagen till skillnad från de andra respondenterna. Under två dagar började hon förvärvsarbete vid 13:00, en annan dag klockan 10:00, och hon

avslutade arbetet runt 20:00. Kvinnan gör väldigt spridda saker under olika tidpunkter under vardagen men det framgår att hon ofta gör hushållssysslor. De aktiviteter som förekom mest under måndag till fredag var tv-tittande, egenomsorg, tvättning och diskning. Andra förekommande aktiviteter under hennes vardagar var läsa, diska, och putsa fönster. Det som kvinnan flertalet gånger har fyllt i är ödiska för handö, ödiska i maskinö, ötvättaö, öhänga tvättö, öplocka undanö, öhanda matö, ölaga matö, ösophanteringö, öputsas fönsterö, övika ren tvättö, ösortera kläder för tvättö. Således har kvinnan varit noggrann med att fylla i sina aktiviteter och som vi ser är flera av aktiviteterna kopplade till varandra: fyller respondenten exempelvis i att de tvättar, måste det även innebära att respondenten måste torka eller vika.

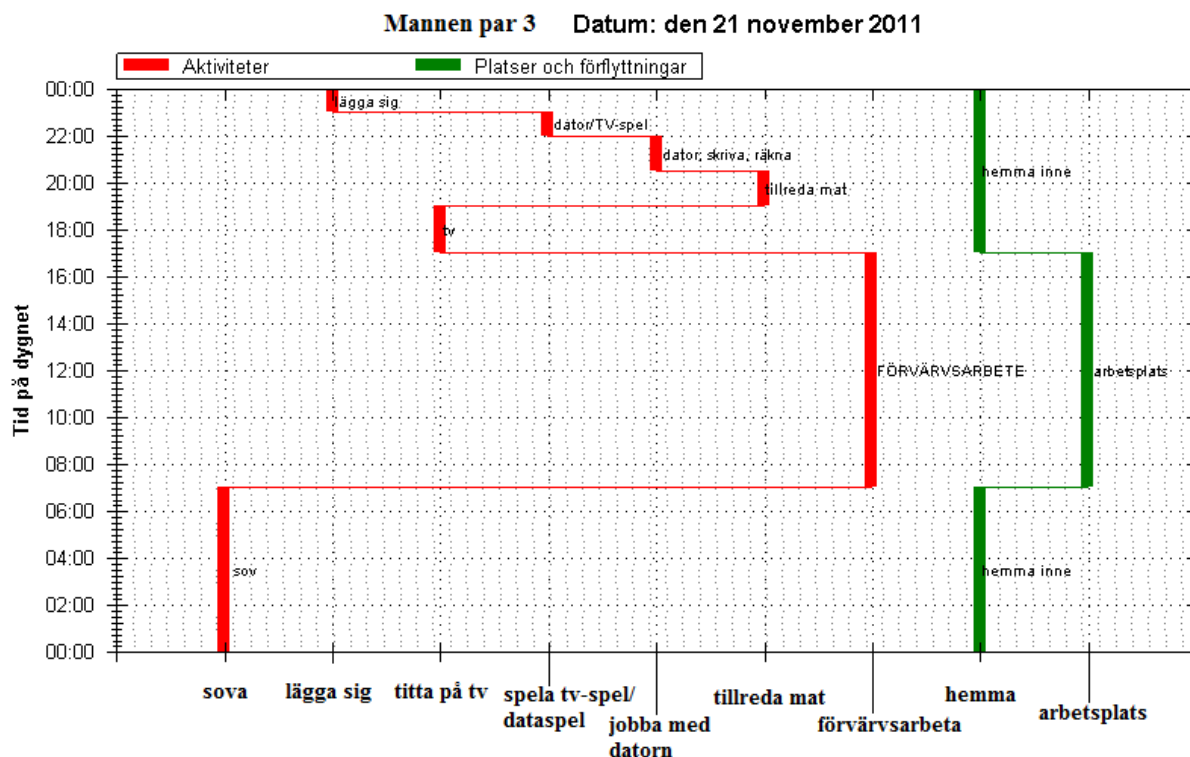

Figur 9, individbana.

På helgen reste kvinnan mer, speciellt under lördagen då hon hämtade och sammanförde andra. Hon festade också på vin/öl/sprit och träffade vänner vilket inte var fallet för vardagarna. Hon gick på evenemang som teater, åt middag med vänner, sminkade sig, klädde om, åkte taxi, storstädade och pyntade vilket heller inte var förekommande under veckodagarna. Men helgen var lik de andra veckodagarna på så sätt att även under helgen var egenomsorg, tv-tittande, och läsning förekommande. Söndagen tillbringade hon mest i hemmet till skillnad från hennes rörliga lördag. Även om hon på söndagen tillbringade mest tid i hemmet, och någon enstaka gång i livsmedelsbutiken, så var hennes aktivitetsmönster inom hemmet väldigt rörlig.

Mannen hade ett annat aktivitetsmönster. Han vaknade mellan klockan 07:00-09:00, började direkt med att jobba fram till klockan 16:00-17:00, kom hem och tittade på tv. På onsdagen arbetade han inte och på det sättet skiljde sig dagen åt från hans andra veckodagar. Framförallt var det tv-tittande som framkom på hans kartor, men ibland även aktiviteter som att arbeta med förvärvsarbetet hemifrån. Vid några enstaka tillfällen spelade han dataspel, satt med ärenden via datorn och lagade mat. På onsdagen, som var hans lediga dag, åkte han till

avfallsstation med soporna och åkte vidare senare till möbelbutik för att köpa möbler. De införskaffade möblerna monterade han senare när han kom hem. Under hela veckan så sov han mer än kvinnan.

Figur 10, individbana.

Under lördagen tillbringade mannen tid med sina vänner, han gick på middag och festade på vin/öl/sprit, han åkte mycket med bilen, någon gång med taxi, kort och gott gjorde han samma aktiviteter som kvinnan eftersom de skulle tillsammans träffa vänner. Således var hans lördag rörlig precis som kvinnans. Han förvärvsarbetade på lördag morgon på sin arbetsplats och satt och skrev och räknade på datorn hemma. På söndagen var hans dag mycket lugnare. Han vaknade 09:30, vilade och tittade på tv från 10:00 till 23:45 på kvällen förutom vid 18:00, då han åt middag. Därmed var söndagen inte speciellt rörlig både vad gäller mellan rum och mellan aktiviteter.

Tittar man på kvinnans aktivitetsschema är det fullspäckat med mindre aktiviteter eller närmare bestämt ösmåsysslorö. Det framgår tydligt att kvinnan gjorde mer hushållsrelaterade sysslor än mannen, samt att hon förvärvsarbetade mindre än mannen och gjorde mindre av aktiviteter som kategoriseras som nöjen inom hemmetö eller öegenomsorgö.

Hushållssysslorna som kvinnan gjorde och som inte förekom hos mannen, eller som förekom hos mannen mer sällan var: städa, storstäda, diska för hand, lägga disk i maskinen, plocka undan disk, hänga tvätt, plocka undan prylar, tvätta, inhandla något, handla mat, laga mat, putsa fönster, sortera kläder för tvätt, vika ren tvätt. Hennes nöjen låg främst i att titta på tv, läsa och ibland pyssla, pynta, sy eller surfa. Det framkom att hon hade vanor att utföra varje dag som inte mannen hade, exempelvis att bädda sängen, dricka kaffe och diska. Hennes detaljerat ifyllda schema gör att aktivitetskartan har ett intensivt zigzagsmönster. Kvinnan passar identiskt in på den tidigare forskningen om kvinnan och hur hon spenderar sin tid.

Tittar man på mannens aktivitetsmönster är den betydligt mindre rörlig mellan aktiviteter. Han gör oftast en aktivitet i taget och då tar aktiviteten oftast en längre tid för att senare byta till nästa aktivitet. Han förvärvsarbetade mycket, både inom hemmet och utanför hemmet. Han gjorde däremot nästintill inga hushållssysslor, någon enstaka gång lagade han mat. På onsdagen monterade han införskaffade möbler, som också kan klassas som en ömanligö hushållssyssla, dvs. att skruva, borra och montera. Den mest rörliga och aktivitetsfyllda dagen, var också den dagen han tillbringade med kvinnan.

Även om skillnaderna var stora hos detta par, så fanns det även likheter. Båda respondenterna gillade att titta på tv, både spenderade sin helg på att träffa vänner, gå på evenemang, middag och festa på vin/öl/sprit, klä om, åka bil och taxi. Kvinnan kunde eventuellt skriva, räkna eller spela spel på datorn som mannen ibland kunde göra, och vid något tillfälle kunde mannen laga mat som kvinnan annars brukade göra. Förutom lördagen, där de gjorde samma aktiviteter tillsammans, så åkte de tillsammans till sopstationen och till varuhuset på onsdagen, vilket medförde att de hade ett mer liknande aktivitetsmönster för denna dag och lördagen än för resterande dagar. På fredagskvällen spelade de nätpoker tillsammans. Förutom dessa likheter, fanns de mest grundläggande likheterna som gäller aktiviteter även andra respondenterna har fyllt i: sova, förvärvsarbeta, resa/förflyttning och äta. Således kan man konstatera att det fanns mer olikheter än likheter vad gäller rörlighet och aktiviteter inom följande par, trots att de är samboende.

Ser man på den fria tiden, så har kvinnan haft mer fri tid och mannen mindre fri tid då han arbetade mer. Trots att kvinnan har haft mer fri tid så har hon spenderat mycket tid på hushållsarbete och mindre på nöjen inom hemmet eller nöjen utanför hemmet. När mannen väl fick fri tid från jobbet, såg han till att ta det lugnt och titta på tv, det vi kategoriserar som önöje inom hemmetö. Detta par har således ett parkontrakt, där kvinnan får stå för de flesta hushållssysslorna. Hur det har kommit att bli på det här sättet är inte vår sak satt svara på. Kvinnans aktivitetsmönster har varit ett klassiskt exempel för hur kartorna tidigare har varit inom olika forskningsområden och även mannens aktivitetsmönster har varit klassiskt för hur mäns aktivitetsmönster brukar se ut. På mannens aktivitetskarta har det varit långa linjer på kartan som illustrerar en aktivitet som sträcker sig en längre period för att byta till nästa aktivitet med ett långt streck. På kvinnans karta har det varit korta streck, ibland bredvid varandra om hon gör flera saker samtidigt. Sedan kommer ytterligare en aktivitet som visar en kort linje, och så fortsätter kartan att illustrera detta öhektiskaö mönster.

Förutom fördelningen av hushållssysslor och vad kartorna visar oss vad gäller könsskillnader i paret så kan man även lägga märke till könsskodade aktiviteter och platser hos respondenterna. Kvinnan hade under veckans gång vid några tillfällen sminkat sig, pyntat och pysslat vilket brukar klassas som ökvinnligaö aktiviteter. Även det att hon har sammanfört andra, brukar anses vara en ökvinnligö syssla. Mannen satt mer vid datorn, vilket återigen stämmer överrens med SCB:s studie att män sitter mer än kvinnor vid datorn. Även det att mannen monterade möbler, passar in på de tekniska aktiviteter som så ofta klassas som ömanligaö. Även om mannen förvärvsarbetade mer denna vecka än kvinnan så är det värt att ha i åtanke att kvinnan kan jobba mer andra veckor, men att just denna vecka blev det mindre förvärvsarbete för hennes del. På så sätt kan det här ses som avvikande från andra veckor.

5.5 Analys

För det yngsta paret var det mindre skillnader mellan könen i aktivitets- och rörelsemönstret till skillnad från de andra paren.

I programmet öVardagenö finns det tabeller som tar fram statistik för hela veckan för respektive persons dagböcker. I statistiken kan man se vilka aktiviteter som är mer förekommande än andra, samt vilka aktiviteter som upptar mer tid än andra och även hur många aktiviteter som har förekommit. Förutom kartorna som illustrerar rörelser i form av aktiviteter så finns även rumsliga kartor som säger oss på vilken plats personen befann sig. Här kan man se hur mycket en person rörde sig mellan olika rum, hur personen färdades till platsen och vilka rum som är förekommande. Således blir det flera rörlighetsfaktorer att analysera.

Till att börja med bör resultat som gällde alla respondenter framföras. De mest förekommande aktiviteterna för respektive person var också de mest grundläggande aktiviteterna. Det handlar således om sömn, förvärvsarbete, dusch, äta, klä på sig och olika former av förflyttningar. Dessa grundläggande aktiviteter tillhör de olika restriktionerna; alla respondenter behöver sömn, mat och arbeta. Dessa grundläggande aktiviteter är oberoende av kön och den geografiska platsen. Mat behöver en person, oavsett kvinna eller man och oavsett om personen befinner sig i Budapest eller Malmö. Således har alla kartor visat mönster av ett långt streck med aktiviteten ösovaö, ett långt streck med aktiviteten öförvärvsarbeteö och ca två korta linjer av aktiviteten öätaö per person och dag.

Vi har utgått från olika aspekter när vi gjort vår analys. Bland annat så har vi tittat på hur mycket önöjeö i hemmet respondenterna ägnar sig åt och delvis har vi tittat på hur mycket öärbeteö de bidrar med både i hemmet och utanför hemmet. För dessa kategorier fanns det även här ett mönster för alla respondenterna. Exempelvis kunde vi se att respondenterna föredrog nöje i hemmet under den fria tiden på vardagarna och väldigt sällan nöje utanför hemmet under arbetsdagarna. Under helgen däremot, ägnade respondenterna sig mer åt underhållning utanför hemmet (olika fritidsaktiviteter). Fritidsaktiviteterna som förekom under helgen för alla respondenter var öbjudning/festö, ögå ut på bar/klubbö, öfesta på vin/öl/spritö och öträffa vännerö. Underhållning i hemmet, eller öegenomsorgö med enklare beteckning, var oftast aktiviteter som att övilaö, ötitta på tvö, öläsaö, ölyssna på musikö och ösurfaö. Det var endast en fritidsaktivitet som förekom ibland kunde förekomma under vardagarna, olika mycket bland olika par, och det var fysisk träning.

Med andra ord ser man ett mönster för respondenterna, alla gillar att öta det lugntö efter jobbet under vardagarna, förmodligen då de blir utmattade efter jobbet. Det här visar hur förvärvsarbetet påverkar respondenternas fritid, vad de har ork till att göra och vad som är tillgängligt att göra. Butiker stänger i samma klockslag som en vanlig arbetsdag, vilket gör att man får vänta till helgen för att gå till den butiken, eller så har man inte orken efter en åtta timmars arbetsdag. Även det här vardagsmönstret kan man koppla till kapacitets- och kopplingsrestriktioner.

Sett till vilka platser respondenterna befann sig på, till skillnad från aktiviteterna de utförde, så var öhemmaö och öärbetsplatsenö de mest förekommande platserna respondenterna vistades på under vardagarna samt att på helgen var de mer på andra platser än vad som var fallet för deras vardagar. Även det här är en naturlig företeelse då respondenterna har mer fri tid och mindre restriktioner under helgen.

I aktivitetsmönstret kunde det förekomma avvikande aktiviteter för vissa respondenter. För att ta ett exempel så åkte en respondent utomlands över helgen. Men även där fanns de grundläggande aktiviteterna med som var förekommande även för de andra respondenterna: sova, resa/åka, äta och festa. Eftersom den geografiska platsen inte framgår i kartorna gör det att respondentens karta inte skiljde sig avsevärt från andras.

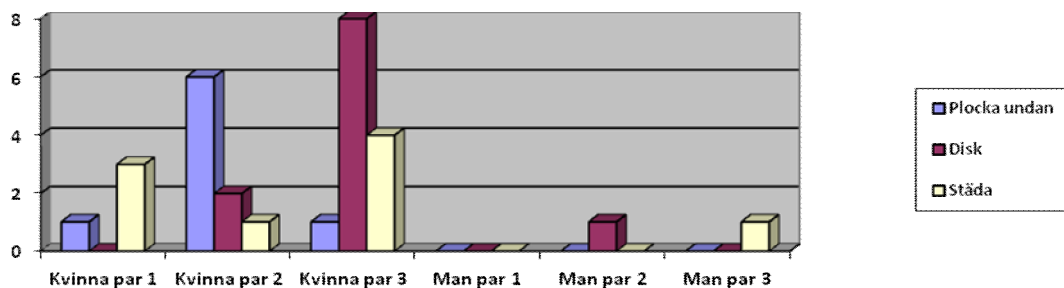
För en grov generalisering kan man säga att vardagen ser ut på följande sätt alla respondenter: Respondenterna vaknar på morgonen, allt mellan sju till nio, förflyttar sig till arbetsplatsen. De förvärvsarbetar fram till 16.00 eller 18.00, de förflyttar sig till hemmet, äter först, tar det lugnt, kollar på tv, läser eller surfar eller eventuellt jobbar hemifrån. De lägger sig runt 23.00, för att sedan upprepa proceduren nästkommande vardagar. Det är olika aktiviteter som har prioriterats att fylla i. Vissa par har prioriterat grundläggande aktiviteter som man kan anta att andra respondenter också har gjort: exempelvis vakna/gå upp, klä på sig, duscha och äta, även om vissa respondenter har fyllt i sådana aktiviteter medan andra har prioriterat att fylla i andra aktiviteter.

Helgen hade en helt annan struktur och upplägg än vardagen. Även här kan vi göra en generalisering: de flesta respondenterna gick och lade sig efter midnatt och förflyttade därför på dygnets timmar, på så vis, gjorde respondenterna alla aktiviteter senare under nästkommande dygn än vad som hade varit fallet för en vanlig vardag. De festade under nätterna och vaknade därför nästa dag ca en eller två timmar senare än vad som hade varit fallet för en vardag, men även detta såg annorlunda ut för olika par. En del respondenter kunde vakna runt niotiden under helgdagarna, medan andra kunde vakna runt elvatiden, vilket också berodde på när respondenterna gick och lade sig under natten. Respondenterna vistades hos vänner, på bar eller klubb eller någon annan nöjesplats. Alla respondenter festade på vin/öl/sprit. Helgen blev således dagar där respondenterna prioriterade att umgås med andra.

Vi kan nu titta närmare på könsrelaterade skillnader i rörelser mellan platser och aktiviteter: Alla män i studien förvärvsarbetade mer än kvinnorna stämmer överrens med SCB:s studie att män generellt förvärvsarbetar mer än kvinnor. Således gjorde de mer av kategorin öarbete utanför hemmet. Männen gjorde mindre hushållssysslor än kvinnorna och bidrog därför mindre med arbete inom hemmet, även detta stämmer in med tidigare forskning. En annan sak som blev tydligt i de tidsgeografiska kartorna, var att arbetslivet kommer in på den fria tiden för männen. Alla män i studien satt och arbetade med projekt som tillhör arbetet utanför arbetsplatsen, detta i samband med att de har projekt att göra på sin dator. Man kunde även lägga märke till att män lade mer tid på underhållning i hemmet/egenomsorg än kvinnorna, detta i form av att de tittade på tv eller surfade mer. Vidare kunde man se på kartorna om det som tidigare har benämnts som ömanstidö och ökvinnotidö. Mannen gjorde sällan fler saker samtidigt, utan oftast utförde han endast en aktivitet i taget, och lät den aktiviteten öta sin tidö.

För kvinnorna i studien kan man dra generella slutsatser om deras rörelse- och aktivitetsmönster: De förvärvsarbetade mindre och hade således mer öfri tidö än mannen. Kvinnorna gjorde mer hushållssysslor, det som vi klassar som öarbete i hemmetö. Hushållssysslorna som fylldes i av respondenterna var: ölaga mat, östädaö, öbakaö, ödiskaö, öplocka undanö, öhänga tvättö, öhandlaö, öbädda sängenö etc. Kvinnorna förvärvsarbetade oftast på arbetsplatsen. Kvinnor lade mindre tid på underhållning i hemmet/ egenomsorg, även det här stämmer tydligt in på tidigare forskning. Vidare kunde man även se spår av ökvinnotidö, de kunde göra fler saker samtidigt, eller göra saker öunder tidenö, eller medan något öväntarö. De gjorde ofta små aktiviteter som kräver lite tid och övergick senare till andra småaktiviteter vilket gjorde att kvinnorna fick mer zigzag-mönster i deras

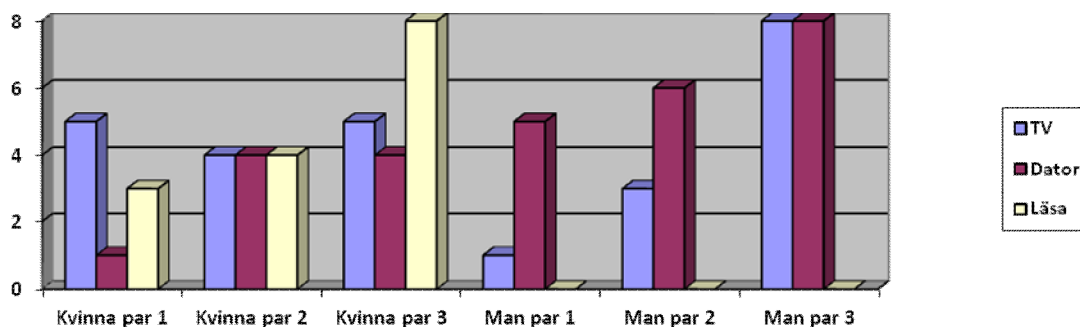
aktivitetskartor. Vi har samlat statistik för männens och kvinnornas städvanor som bekräftar analysen att kvinnorna gör mer hushållsarbete än männen (figur 11).

Figur 10, en sammanställning av antal gånger som kvinnorna och männen städade, diskade och plockade undan inom de olika paren.

Diagrammet visar respondenternas hushållsarbete under en veckas tid. Eftersom undersökningen endast gäller en vecka så kan resultatet naturligtvis se annorlunda ut för en annan vecka och ett annat par. Men den generella bilden för de respondenter vi har undersökt talar sitt tydliga språk. För att få fram diagrammet har vi räknat antal gånger de olika aktiviteterna förekommer. Som man ser så är kvinnorna överrepresenterade när det gäller hushållsarbetet i hemmet. Kategorierna kommer från det datorprogram som vi har använt oss av (Vardagen 2011).

Nedan följer ett diagram över nöjen i hemmet. Diagrammet är baserat på antalet gånger utvalda aktiviteter förekom under veckan. Kategorierna öTV, öDatorö och öLäsaö utvalda eftersom de kategorierna var representerade av alla i undersökningen.

Figur 11, en sammanställning av antal gånger som kvinnorna och männen kollade på TV, satt vid datorn och läste inom de olika paren.

Diagrammet visar respondenternas nöjen i hemmet under en veckas tid. Kategorin öläsaö innefattar även tidningar och kategorin ödatorö innefattar sådant som kan användas i respondentens yrke, exempelvis informationshämtning på datorn, skapa hemsida såväl som endast surfa omkring på olika hemsidor. Det framgår tydligt hur ojämnt fördelade dessa nöjen är. Männen använder datorn mer än kvinnan och kvinnan läser mer än männen. Vi är medvetna om att männen kan läsa tidningar och dylikt på internet istället för i fysisk form men det är ändå slående hur lite de prioriterar läsning utan dator. Även i det här diagrammet är tiden borträknad och vi ser endast antal tillfällen respondenterna har ägnat sig åt dessa aktiviteter. Vi ser ofta att respondenterna börjar nöjesaktiviteterna tillsammans med den

andre. Men efter ett tag så går en iväg och startar en ny aktivitet utan den andre. Exempelvis så är det vanligt förekommande att kvinnan ser på TV med mannen men senare går iväg och läser, duschar eller plockar undan medans mannen oftast sitter kvar vid TV:n. Männens datoranvändande stämmer bra överrens med tidigare forskning (Thulin, 2004) samt att datoranvändandet bland båda könen är relativt stort.

6. SLUTSATSER & EGNA REFLEKTIONER

6.1 Slutsatser

I början av uppsatsen formulerades följande syfte:

Syftet med följande studie är att öka förståelsen för hur könsroller, män och kvinnor emellan, kan påverka den fria tidens aktiviteter och rörlighet.

Frågeställningarna som formulerades var:

1. Finns det skillnader i män och kvinnors fritidsrelaterade aktivitetsmönster inom de tre paren? Hur ser skillnaderna ut?
2. Finns det skillnader mellan männen och kvinnorna vad gäller hushållsrelaterade aktivitetsmönster och hushållssysslor?
3. Finns det skillnader i fördelningen av hushållssysslor mellan de tre paren? Är de yngre paren mer jämställda än de äldre?
4. Hur kan skillnaderna mellan könen illustreras tidsgeografiskt med hjälp av individbanor?

Av utförd studie som rör den fria tiden på samboende och förvärvsarbetande par i olika åldrar, kunde vi dra slutsatser att det fanns skillnader mellan män och kvinnor rörande deras aktivitetsmönster. Männen inom de olika paren använde mer av sin fria tid till förvärvsarbete. Både männen och kvinnorna inom de olika paren rörde sig relativt lite mellan olika platser under vardagarna men rörde sig mellan fler platser under helgen. Studien visade att kvinnorna i förhållandena lade ner mer av sin fria tid på hushållssysslor (städa, laga mat, baka, tvätta och diska) än männen. Men det var mer jämlikt mellan könen i form av hushållsaktiviteter bland yngre åldrar och mer ojämnt högre upp i åldrarna. Det fanns inga märkbara skillnader i rörelsemönstret och restiden för kvinnorna och männen utan båda reste ungefär lika långt till och från arbetet. Kvinnorna inom paren använde mer av sin fria tid till att läsa böcker och tidningar i fysisk form medans männen föredrog att lägga ner mer av sin fria tid på tv-tittande och surfa på datorn. Både kvinnorna och männen gillade att träffa vänner, göra olika fritidsaktiviteter och feta på helgen. Männen använde i större utsträckning datorn till nöjesaktiviteter än vad kvinnorna gjorde.

6.2 Egna reflektioner

Att döma av vår resultatanalys så ter det sig som att alla paren lever liknande liv även om de är i olika åldrar med olika intressen. Arbetet verkar vara den restriktionen som tar mest tid och energi från våra respondenter. Alla sex personer spenderar sin lediga tid på liknande sätt både före och efter arbetet.

Men intressanta resultat som studien har fört fram är att männen arbetar lite mer än kvinnorna. Vilket i sin tur kan påverka de aktiviteterna som har med hushållsarbete att göra där kvinnorna var överrepresenterade. Fördelningen av hushållssysslor inom paren verkar således vara åsidosatt till förmån för inkomstbringande aktiviteter. Det är enligt oss ett stort problem, framförallt för kvinnorna. Det skulle kunna bli så att deras partner blir en restriktion som begränsar dem i vardagen. De kan hindras från att göra de aktiviteter som de egentligen vill göra på grund av att hushållsarbetet måste göras av någon och ölottenö verkar oftast falla på kvinnan.

Det här fenomenet där det förekommer skillnader mellan könen gällande tidsåtgång till hemarbete och förvärvsarbete har vår studie bekräftat att det fortfarande ser ut som tidigare forskning har visat. En begränsning av projekt och aktiviteter för kvinnorna leder i förlängningen till att rörelsen i tid och rum också begränsas för dem. Enligt oss verkar det som att maktbalansen inom paren är lik den som finns i samhället. Det könsuppdelade rummet och de könsuppdelade aktiviteterna syns tydligt i resultatet (städning, disk, arbeta). Nöjessysselsättningen inom hemmet är enligt oss typiska för hur könsuppdelade aktiviteter visar sig. Männen ser mer på TV och sitter vid datorn mer och kvinnorna läser mer. En stereotyp som i vår studie bekräftas till viss del. Männen var också mycket sämre på att fylla i dagböckerna än kvinnorna. De fyllde oftast bara i östora aktiviteterö och struntade i de mindre. Männens dagböcker blev slarvigare och slarvigare ju lägre studien pågick. De fyllde i mindre och mindre i takt med att studien fortskred. Kvinnorna höll däremot samma standard från dag ett till sista dagen.

Något som vi uppmärksammade i vår studie var att inget av paren aktiverade sig utanför hemmet på under sin fria tid på vardagarna, detta trots att det lever i de tre största städerna i Sverige. Utbudet av nöjen på vardagskvällarna samt tillgänglighet till kollektivtrafik är mycket stort och eftersom alla arbetar finns det få ekonomiska restriktioner för nöjesaktiviteter. Det som framgick av vår studie var att paren gjorde fler nöjesrelaterade aktiviteter på helgen än under vardagarna. Detta är dock inte så förvånande då de har mer fri tid på helgerna.

Något annat som vi uppmärksammade i vår studie var att alla respondenter någon gång satt vid datorerna, även om det var mer förekommande bland männen. Det bekräftas även av Eva Thulins (2004) där man kan se ett stort datoranvändande bland både män och kvinnor men att unga män spenderar mer tid framför datorn. Datoranvändandet som förekom bland alla respondenterna kan kopplas till det nya informationssamhället, där fler aktiviteter sker digitalt.

Vad gäller framtida forskning kring det här ämnet vore det intressant att se en större studie som innefattar fler personer under en längre tid. Vårt resultat är endast resultatet av ett fåtal personer i liknande miljöer. Men det vore intressant att se om man får ett liknande resultat i en större studie i andra miljöer med andra förutsättningar än de våra respondenter hade. Vi anser att studien skulle kunna göras på fler befolkningsgrupper och i mindre städer. Mest intressant vore det om studien visar på samma skillnader och samma likheter som vår studie visar.

Det skulle även vara intressant om man utförde en liknande studie på homogena par som är samboende. Resultatet skulle eventuellt påminna om vårt vilket skulle kunna tolkas som att könsroller existerar i stort sett alla mänskliga relationer. Det skulle i vår mening visa på ett orättvist socialt beteende mer än en orättvisa mellan män och kvinnor. Om resultatet däremot blev annorlunda än vårt och studien visar att det är mycket mer jämställt i samkönade relationer skulle mannens ömaktutövande på kvinnan vara bevisat enligt oss. Det kan enligt oss kopplas till mäns syn på kvinnan som det svagare könet, något som spelar stor roll i jämställdhetsfrågor.

Vår studie indikerar på att det står rätt stilla på jämställdhetsfronten mellan kvinnor och män hos utvalda par till skillnad från tidigare forskning. Dock så kan man se en liten förbättring vad gäller de yngre paren. Vi kan se med andra ord se hur invanda mönster bland kvinnor och män har förts med till ett nytt årtionde.

Referenser

Friberg, Tora (1990): *Kvinnors vardag. Om kvinnors arbete och liv. Anpassningsstrategier i tid och rum*. Meddelanden från Lunds universitets geografiska institutioner, avhandlingar 109, Lund: Lund University Press

Westermarck, Åsa (2003): *Informal livelihoods: women's biographies and reflections about everyday life: a time-geographic analysis in urban Colombia*. Publications edited by the Departments of Geography, Göteborg: University of Göteborg.

Åquist, Ann-Cathrine (1992): *Tidsgeografi i samspel med samhällsteori*. Meddelanden från Lunds universitets geografiska institutioner, avhandlingar 115, Lund: Lund University Press.

Frändberg, Lotta & Thulin, Eva & Vilhemson, Bertil (2005): *Rörlighetens omvandling: om resor och virtuell kommunikation - mönster, drivkrafter, gränser*. Lund: Studentlitteratur.

Carter Betty & McGoldrick Monica (1999): *The expanded family life cycle: individual, family, and social perspectives*. Third edition. USA: Allyn & Bacon.

Hägerstrand Torsten, Red. Ellegård Kajsa & Svedin Uno (2009): *Tillvaroväven*. Stockholm: Forskningsrådet Formas,

Clark Eric, Hallin Per Olof, Widgren Mats (2003): *Tidrumsfragment: En vänbok till Bo Lenntorp*. Stockholm & Lund: Kulturgeografiska institutionen.

Ellegård Kajsa & Friberg Tora (1993): *Tiden bara rinner förbi: en metod för att upptäcka att vanor tar tid*. Stockholm: Konsumentverket.

Højrup Thomas (1995): *Omkring livsformsanalysens udvikling*. Museum Tusculanums Forlag. København: Københavns Universitet.

Friberg Tora (1999): *Förflyttningar, en sammanhållande länk i vardagens organisation*. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi. Lund: Lunds universitet.

Solá, Ana Gil (2009): *Vägen till jobbet: Om kvinnors och mäns arbetsresor i förändring*. Göteborg: Göteborgs Universitet.

Thulin, Eva (2004), *Ungdomars virtuella rörlighet: Användningen av dator, internet och mobiltelefon i ett geografiskt perspektiv*. Göteborgs Universitet, Göteborg.

Frändberg, L & Vilhelmson, B. (2011). *More or less travel: personal mobility trends in the Swedish population focusing gender and cohort*. Journal of Transport Geography 19: 1235-1244.

Internet

Lunds Universitet (2011a) *Tidsgeografi*. <http://www.keg.lu.se/oldkeg/html/tid.aspx>, 2011-11-21.

Statistiska Centralbyrån (2003) *Tid för vardagsliv: Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91 och 2000/01*. Stockholm: SCB, 2011-10-23.

Statistiska Centralbyrån (2010): *Tidsanvändningsundersökningen 2010: Hemarbetet mer jämlikt*. http://www.scb.se/Pages/PressRelease____319925.aspx Örebro: SCB, 2011-10-23.

Bilaga 1

Instruktion för dagbok

Hej och tack för att ni ställer upp på den här forskningsstudien.

Syftet med studien är att kartlägga rörelsemönstret för en viss typ av befolkning som lever i en relation och som arbetar. Vi vill kartlägga fördelningen av arbetssysslor för respektive kön för att se om skillnader finns inom hemmets gränser. Vi vill dessutom undersöka hur ni rör er i staden och varför ni rör er just som ni gör.

Av den informationen vi får från er kommer vi sedan att göra tidsgeografiska kartor. Det kan förklaras som en tidslinje där linjen avviker vid varje aktivitet eller syssla ni gör. Man kan dessutom se hur ni rör er i staden och varför ni rör er som ni gör.

Instruktion:

Dagboken består av sju öexcel-tabellerö, en tabell för varje dag.

Högst upp till vänster ser ni vilken dag det är. Därefter följer ett par frågor; övad gör duö? Och övar är duö?

Dessa frågor fyller ni i när ni gör en syssla.

Exempelvis: 14:00, Diskar, Hemma.

Tiden för när ni gör sysslan finns till vänster i dagboken.

Vi vill att ni fyller i allt som ni gör under en dag. Om ni är på jobbet mellan 8-17 så fyller ni endast in arbetstiden och inte vad ni har gjort på jobbet. Vi vill endast veta vad ni gör på er fria tid så som läsa, diska, sitta vid datorn, TV/film eller vad det nu kan vara.

Längst till höger finns en kolumn för kommentar. Där ska ni fylla i era egna tankar och reflektioner. Men framförallt är den till för att ni ska fylla i om ni gör någon annan aktivitet samtidigt som en annan. Om ni ser på TV och äter samtidigt eller om ni läser och lyssnar på radio samtidigt för att ge ett par exempel.

Mycket av det man gör i hemmet kan verka oviktigt eller att det inte tar så lång tid och därför struntar vissa i att fylla i den sysslan. Vi vill gärna att ni fyller i de sysslorna också. Även om det bara tog fem minuter att diska eller två minuter att plocka upp kläderna. All information som vi får av er är viktig för resultatet i studien.

Vi vill också att ni mailar in dagböckerna varje dag så vi kan börja med analyseringen och tidskartorna så fort som möjligt.

Ni kommer att vara helt anonyma i uppsatsen och ni benämns endast med ålder, kön, sysselsättning och var ni bor.

Har ni några frågor eller funderingar är det bara att höra av sig.

Loke Grahn: gus@yahoo.se

Mersija fetibegovic: gus@student.gu.se